విడిపత్రిక ౧ అణా

గోలకొండపత్రిక

ప్రతి సోమ, గురువారములందు ప్రకటింపబడును

సం॥ చందా రూ. ౬ 103221 నవంబరు 28 వ తేది 1935 గురువారము అర్ధ సం॥ చందా రూ. ౩

సంపుటము ౧౦. | తూపుబజారు, హైదరాబాదు - దక్కన్. శా. శ. ౧౮౫౭ శ్రీ యువ సం॥ మార్గశీర్ష శు॥ ౩ గురువారము. [illegible] | సంచిక ౯౯

అక్కన్న మాదన్నలు

హదీఖతుల్ ఆలమ్‌లోని వివరములు.

అబ్దుల్లా కుతుబ్‌షా (గోలకొండ సుల్తాను) కుమారులు లేరు. ముగ్గురు బిడ్డలు. పెద్దబిడ్డను బలవంతముగా ఔరంగజేబు కొడుకునకు ఇచ్చి వివాహము చేసెను. రెండవబిడ్డను వేరొక నవాబునకిచ్చెను. అతడు గోలకొండలోనే యుండెను. మూడవబిడ్డ పైసుల్తానునకు [illegible] అబుల్ హసన్ అను యువకునికిచ్చెను. అబ్దుల్లా కుతుబ్‌షా చనిపోయిన వెంటనే సింహాసనమునకై రగడ ప్రారంభమయ్యెను. సుల్తాను రెండవ అల్లుడు యుద్ధమునకు సిద్ధమయ్యెను. తాను అయ్యములగంటు తన బావిలకు (మామూలుగు) మున్నగు స్త్రీవర్గమునకు అయ్యములిచ్చి [illegible] సిద్ధమయ్యెను. అబుల్ హసన్ అప్పుడు సయ్యదుముజఫ్ఫరు యొక్కయు, అతని పేష్కారులయిన అక్కన్న మాదన్నల యొక్కయు సహాయము చేత ఇతర అభ్యర్థులను తనవశము చేసికొని ప్రభువుగా సంసిద్ధుడయ్యెను. (అక్కన్నను యెంకన్న అని గ్రంథకర్త ఉచ్చరించినారు)

ఇట్లు అబుల్ హసన్ (తానీషా) సుల్తానైన కొలది కాలమునకే మాదన్న ప్రధానమంత్రి యయ్యెను. ఇదివరకుండిన సయ్యదు ముజఫ్ఫరు ప్రధానమంత్రి తొలగింపబడెను.

కర్ణాటకదేశపు బ్రాహ్మణుడైన మాదన్న అధికారమును పొందిన తర్వాత ఇస్లాము మతప్రచారమునకు వ్యాప్తి ఆగిపోయెను. బ్రాహ్మణులు దేశము వ్యాపించెను. మాదన్న అత్యంత సామర్థ్యము సంపాదించుటచే నగర సమీపమున నొక దేవాలయమును కట్టించి హిందువుల చేత పూజలు సలుపుచుండెను. తాను తన సోదరుడగు అక్కన్నయు స్వయముగా వెళ్ళి పూజలు సలిపెను. ఇతర ఆవిర్భావము [illegible] చేసెను. ఒకటి పని [illegible] సముతో సయ్యదులతో నిల్పెను. "మా తాత తండ్రులు విగ్రహాలు పగులగొట్టుచుండిరి. ఇప్పుడన్ననో విగ్రహములకు [illegible] నిచ్చినది" అపూర్వ విన్న సయ్యదుల కండ్లకు [illegible] అశ్రుప్రవాహము నదిగా పారెను!

భూమిపన్నుల వసూలు (మాల్గుజారి) బ్రాహ్మణ సోదరుల వశమయ్యెను. ఈ సోదరులు సాధారణముగా "నా మాగ్ని భూమియగునట్లు" జనులపై ప్రాముఖ్యము చూపుచు వారికి పంచి సహాయముచేయుచుండిరి." మరియు మొగలులను, ఇతర పరదేశీయులను నుతించెను. ఇట్లుండగా ఒక పరదేశీ మహమ్మదు ఇబ్రహీం అనువాడు [ఓనిసే ఖలీలుల్లాఖాన్ అనుచుండిరి] తన ముఖస్తోత్ర పాఠములు చేసెను. నవ్వు వినయాలచేతను, కుట్రల చేతను, తుదకు ఉన్నతపదవియగు సలర్ పదవిని సంపాదించుకొనెను. అతడు తన ముద్రపై "సాజాగా ఉక్కిరి" [షాక్స్] మాటల ముద్రించుకొని యుండెను.

"పాదుషా వారి దయవలన విద్యాజ్ఞానుడైన పండితుని దయవలన ప్రభువైన ఇబ్రహీం సర్ లష్కర్ ఖలీలుల్లాఖాన్ అయ్యెను" ఇట్లుండగా మొగల్ సైన్యము గోలకొండపై ముట్టడి వేసి అబుల్ హసన్ [తానీషా] సైన్యమునోడించెను. [ఈయుద్ధములో మాదన్న మామకొడుకగు రుస్తుంరావు అనునతడు మంచి శౌర్యము చూపించెను] ఓడిన తానీషా మొఘల్ పాదుషా అడిగిన షరతులవలన ౧కోటి ౨౦ లక్షల పేష్కషు ఇచ్చుటయును అక్కన్నమాదన్నలను పదభ్రష్టులను జేసి కారాగృహములో నుంచుటయును ముఖ్యమైనవి. కాని అబుల్ హసన్ అక్కన్నమాదన్నలను ఖైదులోనుంచుట కంగీకరింపకపోయెను.

అప్పుడు సరోమా, జామీసాహెబ్ అను బ్రాహ్మణ సోదరుల శత్రువులైనవారు అబుల్ హసన్ సుల్తానుకు తెలియకుండునట్లుగా రహస్యముగా అక్కన్నమాదన్నలను చంపుటకై కూలికి ఏర్పాటు చేయబడిరి. ఈ దుర్దృష్టులగు సోదరులు కోట దిడ్డివాలయము నుండి యింటికి వెళ్ళుచుండగా వారిని యూహించక పట్టుకొని తలలు కోసి నొకసర్దారుని చేత వారి తలలను యుద్ధరాజగు ఔరంగజేబునకంపిరి [ఇది మార్చి ౧౬౮౬ లో జరిగెను]



అమాత్య శేఖర అక్కన్నగారు

ఔరంగజేబు అబుల్ హసన్ తానీషాపై యీ క్రింది నేరారోపణలు చేసియుండెను

"అదురదృష్టుడును, నీచుడునగు తానీషా యొక్క దుష్కార్యములు అతని దూరదృష్టి రాహిత్యమువలన జరిగినవి. ఆదుష్కార్యములు వర్ణనాతీతములు. నాల్గు కొండలిలో కొన్నియివి

[౧] అతడు తన యొక్క రాజ్యకార్యభారమును దుర్మార్గులను కొందరు [viciows nfidel] చేతనుంచెను సయ్యదులను, షేకులను గొప్పవారిని ఆక్షేపించి క్రిందనుంచెను.

[౨] కోర్కెకును ఇష్టానుసారము పాపమునకును న్యాయమునకును నాస్తికతకును ఫక్కీరిని నతడు భేదము గాంచడు

[౩] అధర్మపరుడగు కాఫర్ అయిన శంభా [damned infidel]కు అన్నివిధముల సహాయము చేసెను మరాఠా ప్రకారము కాఫిర్లకు సహాయము చేయరాదు

[౪] ఇటీవల నె అతడు ౧ లక్ష హొనాల (నాణెముల) శంభాకు పంపెను

మా చిన్న కథ

రవికలగుడ్డ

శ్రీ బొడ్డుబాపిరాజుగారు

"స్వామీ బయ్య సంపాదన బూబమ్మ చెవి పోగులకే చాల" దన్నట్లు: నా [ఆంధ్ర జంఝ్యాలపాపన్న పాపయారాధ్యుల రామచంద్ర మూర్తి] జీతం రాళ్ళు నాలుగూ నా భార్యామణి ఒట్టిలకు సరిపోవు. ఇకనిసంఎబలుపు సంపాదించలేని నాబికి పెంద్ర ఎరుకు. కన్న అద్దెవుం వస్తుందని వాయిదాలు సంగతి కొను. మనిషి అన్నంపెట్టి కంత్యప్త పడచగలం. కాని, ఒట్టిచ్చి మెప్పించలేం. ఉదాహరణకు: పదునగు పెట్టిన క్రొత్తగుడ్డు వడ్డించిన పదార్థాలే జిగబిడిచి చూసు తెచ్చినవి సుతరాం ముట్టను. కాని, మామగారికి కక్కే మించి అంపుకోలు ఒటిలిస్తే, చాల. పని మూలు బిగిస్తాను. కాదూమరి!

కుసుమట్టిగా సంసారం దిద్దుకపోతె ఒక్క ఆడవాళ్ళకుండాలి. అంతేకాని, నాలాంటి గివాడికెంతువున్నా ప్రయోజనం హుళక్కే. భాముట్టుమ నాకు అనవసరపు ఖర్చులేదు. కాఫీ, టీ, చుట్టా, బీడీ, సిగరెట్, ఎత్తలపాల్ ఇత్యాదయాలేమీ అలవాటు కాలేదు వాటి ప్రస్క మూలని మాయింటివారి మహారాములను నా పొదుపు లెక్కవరాలేదు, భగవంతుడు రక్షిస్తే ఆవిడగారికి సబ్బులు, పౌడరు, సెంట్లు, మప్ప తంకాలేదు, ఎంతవరకూ ఒట్టుపైనే మోజంతాను. నిజానకు వస్తే కాపురానికి వచ్చింద మొదలిప్పటివరకు నా చేత్తో గిజంగుడ్డకొనిపెట్టలేదు. ఆవిడగారు కొన్నదానికి బిల్లు చెల్లించడమే నా పని. అఘోరం అవిడ మెప్పుకొన్నది గనుక తెలపినిపడ్డాను కాని, నాకు బేరం చేయడమే రాదు. అసలెట్లా బేరమాడాలో చేతేకాదు, మరి నాగుడ్డలవిషయమంటే? అంతకు మునుపు పెద్దలచాటున ప్రూచీ వెళ్ళిపోయేది. మొన్నటి నుంచి మావాళ్ళే నావిషయం కూడా అదాలత్ చేస్తూవున్నారు. అంతెందుకు? ఎంతపెడల్పు పన్నావుంటేనా చొక్కా కెంతపడుతుందో నాకింతవరకు తెలియదు. కాని, మారాణీసాహెబా కన్నీ తెలుసు. శెత్తెడుగుడ్డ దర్జీవాడు మిగిల్చాడాపళా లాగిం దన్నమాటే. ఇంతకూ నాచేతయిందేమంటే! కొన్న ప్రతి వస్తువునూ మెందుకూ కొరగాని దానిని చేయడం!

మొదటి తారీఖునాడే అఫీసులో జీతం అందుకోవడం. అదితెచ్చి ఆవిడగారికి దాన దమన వినిమయ విక్రయాది సర్వాధికారాలతో స్వాధీనంచేయడం. ఆవిడ అంతకుపూర్వమే భర్తృ్మయించుకొని వుంటుంది: గ్లాస్కో—మల్లుమీద నల్లచారల రవికలగుడ్డ ఒకటి; మొన్నే ప్రక్కింటి మీనమ్మగారు కొన్న మాదిరి పుట్టమున్న చీర ఒకటి. ఆ నెలలో అవికొన బడ్డవన్నమాటే. పాపం! కొన్నవన్నీ నాకు తెచ్చి చూపిస్తుంది. నేను తన తెలివితేటలకు మెచ్చుకోవాలని కాబోలు వుషక్రమణికలోనే "ఏమను కొన్నారో ముందుగజం రూపాయి పావలా చెప్పాడు. ఎంతో కో?" అని వర్తకుని అత్యాశ వుపాలంభిస్తూ పూరుకొంటుంది. "నేనెంతక్కెన్నావు?" అంటానని నాకు తెలియందికనుక యీనాటకమంతా! నేమత్తలవూగిస్తూ పూరుకొంటాను. ఎట్లాగూ చెప్పకతీరదు. చివరకు "నాణ్ణసత మతంచేసి ఎట్లాగయితేనేం గజం తొమ్మిదణాలుచేసి పుచ్చుకొన్నా"నని నాకేసి జయస్మితంగా చూస్తుంది. మెచ్చుకుంటానని ఆశ. నేను తెలివి తక్కువవాణ్ణి గనుకనా!

"అబ్బే! అంతెందుకు! మొన్న నాతోటి గుమాస్తా పెళ్ళాంకోసం అచ్చుయిదేరంగు, యిదేమోస్తరు, కొంచెం యింతకంటే సన్నంగా కూడావుందిగుడ్డ; గజం ఆరణాలుచేసి పుచ్చుకొన్నాడు ఎజార్లో" అంటాను నిక్కచ్చిగా; నిదానంగా. ఆవిడనిలువునా తెల్లపోయి వూరుకొంటుంది. అసలుమాట నాతోటి గుమాస్తా పెళ్ళాం యింకా కాపురానికేరాలేదు. అతనికి వివాహంఅయితేనా! నాకు రవికగుడ్డకొనటమూ లేదు నేమాడనూ లేదు. అదంతా ఒకనేపథ్యం లెండి.

ఆవిడను రకరకాల గుడ్డలు వాటిధరలు వర్తకులకంటే బాగా తెలుసు. ఫలానా రకం ఫలానా మోస్తరుఅంటే ధర, ఎక్కడ చెప్పేస్తుంది. ఊళ్ళోకొకిదిగిన క్రొత్తరకం మాయిల్లుతొంగిచూచిందన్న మాటే. ఒట్ల కావిళ్ళవాళ్ళందరికి మాయిల్లు తెలుసు. నాకుమాపించే గుడ్డలమాటలెక్కువని కొర్సుగా వుంటాయి. ఏగుడ్డచూపినా ఎన్నోకవిప్పినా "తాన్లుతాన్లూ కట్టలుకట్టలూ" మూసోగా "యీకొద్దిమిగిలిం"దంటూరు, ఈ మ్ప్పన్న అక్కొన్లమిటి గొప్పవాళ్ళమిటి అంటిపెడ్డాలు తమదగ్గరకొంటున్నారన్నట్లు వినయపూర్వకంగా చెబుతారు. పొరుగింటివాళ్ళకి చ్చెమంటారు. కావలిస్తేఅడగమునికూడా. దాంతో టోపివడిపోయిందన్న మాటే నాకుమట్టుకు అనుమానమే, మాఆవిడ ప్రతివస్తువులో మోసం వెంబూవున్నదని. అందుకి నేఆవిడ గొప్పచేసిందాన్ని నేనుతీసివేత క్రింద కడతా.

అర్వాపళ్లాలవారు, "చేగోడీ" బుట్టలవాళ్ళు, జంతికలజంగెళ్ళ అసామీలు. ఎక్కువగా పిల్లలున్న యిళ్ళదగ్గర కొచ్చేటప్పటికి కత్తితో పళ్ళెంమ్రోగించేటట్లు; మగవాళ్ళు యింటిదగ్గరలేని అవకాశాల్లో—వాళ్ళబేరానికి గిరాకీతగిలేచోట్లు తెలుసు —కనిపెట్టి "ఒట్టలో" యంటూ కూలీవాడితో కేకవేయిస్తారు. ఏమహాతల్లో మగడియిబ్బందేనా చూడకుండా కొవిడదింపమంటుంది. ఇరు మ్మ పొరుగమ్మ పిలవని పేరంటంగా ప్రోగవుతారు, "ఏకేమో! మీ ఆయనకుకావలసినంత అర్జన" అని ఎగ్రదోస్తారు. వచ్చినవాళ్ళూరుకొంటారా మరి! అమాటతో కావిడదింపించిన పెద్ద మనిషి కొనకపోతే తనహోదా భర్తహోదా ఎక్కడవీధినిపడుతుందోఅని తప్పకుండా ఒక రవికలగుడ్డయినా కొనితీరుతుంది. పరిస్థితులలాంటివి!

అన్నిటికంటే తమాషాసంగతేమంటే? అకావిడివర్తకులు వాళ్ళో అప్పుడు చేతిలోడబ్బులేదని సందేహిస్తూవున్న యిల్లాలికి [అకుటుంబం సంగతులన్నీ యిదివరకే తెలిసివుంటాయి లెండి] "ఫరవాలేదమ్మా! ఈనెలలో పైకంఅందకపోతే వచ్చేనెలలో యిద్దురుగాని; ఎక్కడికన్నా యిల్లడిచిపారిపోతారా యీభాగ్యానికు!" అంటూ రెట్టిక్కరెట్టెఅయిన వాళ్ళ కరీదుమీద గజానికి అణాబేడా యెక్కువతో డిగ అంటకడతారు. నెలతిరక్కుండా అప్పు ఎట్లాగూ వొసూలు చేసుకొంటారు. సాధారణంగా యిటువంటి అరువులు విల్వారకం సరుకును ఎక్కువగా వుంటవి. కావిడ బరువు తగ్గిందని వాళ్ళూ డబ్బివ్వకుండా (ప్రస్తుతం) గుడ్డవచ్చిందని వీళ్ళూ ఆనందిస్తారు. ఒక దెబ్బతో రెండుపళ్లు! ఈ ఎరువంతా విరుచుకొని నాలాటి ఆ అమాయకపు భర్త తలమీదో విరుచుకు పడుతుంది.

కథకంటే వుపోద్ఘాతం పెరిగింది. అధునిక కావ్యాలలోని తొలిపలుకు మోస్తరు, నాటకరంగాలమీద వుపన్యాసం విగ్రంగా; కాఫీ హోటల్సులోని అలస్యం ఫక్కీని; మాపొరుగింటి అచార్యులగారి రాగాలాపనవలె; మావాడు చీరకట్టిందానికన్నా అద్దంలో చూసుకొంటూ కుచ్చెళ్ళు సవరించుకొనే అట్లు. ఇకచాలు. వినుగుప్రదుతుంటెక్కువైతే, అసలుకథకు వద్దాం.

ఆరోజున అదివారం. ఆఫీసుపనిలేదు. పగలు నిద్రపోయినా ఆరోజే. పెళ్ళాంతో కులాసాగా మాట్లాడినా ఆరోజే. అధికారి చివాట్లు తప్పినా ఆరోజే. వారంరోజులూ పడ్డశ్రమకు అటువిడుపు అదే. అయిదుగంటలవుతుంది. ఇరకాటేసంకాలం వేడితగ్గలా అషాఢమాసమైనా తొలిమేఘుం యింకా తొంగిచూడలేదు. ఇంట్లో వూరకేకూర్చుండేదానికన్నా ఒకసారేనా చుట్టివద్దామని బయల్దేరాను. అంతలో మా ఆవిడపిలిచింది. చావిట్లో చూద్దునుగదా కావిడ దింపుకొనివున్న ఒట్టలవర్తకుడు. నిన్ననే జీతం తెచ్చి చేతిలోపోశాను. అప్పుడే కర్పూర "శ్రీరాములు" పెట్టింది. "ఎట్లాగూ కొనకమానవప్పుడు నేవద్దని నిష్ఠూరం పొందడం ఎందుకొచ్చిం"దని "ఔ"ననలేదు; "కా"దనలేదు. అవర్తకుడు నన్ను చూడ్డంతోనే "పంతులుగారూ! దండా"లన్నాడు. అవ్యాపారం తీవాజ. ఇచ్చినగణ్ణం పూరికే పోవదమెందుకని అందిపుచ్చుకొంటూ, నేను సిద్ధమే! అన్నట్టు దగ్గరున్న కుర్చీలో చదికిలబడ్డాను.

వర్తకుడు మూటలువిప్పి కోకల రకాలుచూపిస్తున్నాడు. ఎన్నిరకాల మిల్లులో వల్లించాడు ఎన్నిరకాల రంగులో చూపించాడు. అన్నిటికీ మా ఆవిడ ఏదో సమాధానాలందిస్తూనేవుంది. నేను కళ్ళప్పగించి చూట్టం మినహాయిస్తేనా పనేమీలేదు.

లైటు వెలిగించబడ్డది. అక్కడను తేలపడి. కోకలేమీ నచ్చలేదు. రవికల గుడ్డల్లోకి దిగింది బేరం. "క్రొత్తసరుకండీ అమ్మా!" అంటూ వర్తకుడు చాలాతాన్లు పడేశాడు. మా ఆవిడ ప్రతిగుడ్డా నాణెం చేస్తూవుంది ఒకరంగు చూపించి "ఇదిచూడండీ" అంది. నాకు రంగునచ్చింది. కాని. దానిమీదవున్న చిన్న చిన్న పువ్వులు బాగాలేదు. నేనొక చారలగుడ్డ తీసి చూపించాను. "ఇప్పుడు చారలు పసందుకావంకీ?" అంది. వర్తకుడు ఒక గుడ్డతీసి "యిప్పుడీరకానికి చాలాగిరాకివుంది మార్కెట్టులో" అన్నాడు. నాకూ కొంచెంనచ్చిన వాలకంలో "ఏదీ" అని అడిగి తీసుకొన్నా. మాఆవిడ చూచింది. "ఎందుకండీ; వద్దు. మొన్న రామమ్మగారికోడలు కుట్టించుకొంది. ఒక్క చాకిరమంటే వొళ్ళుచాకిరం! రంగువెలిసి కూరాకు గుడ్డయింది." అని దానిగుట్టు బయట పెట్టాననుకొంటూ సగర్వంగా వర్తకునకేసి చూసింది. ఇటువంటి విషయాల్లో వాళ్లు తటస్థులై వూరుకొంటారు.

రంగు బాగుంటే వెలిసిపోతుంది. పువ్వు మెచ్చుతే రంగుకుదరదు. ఒడీయిదీ నాకుబాగుంటే ఆవిడకునచ్చదు. ఆ విడకు పువ్వు నచ్చితే నాకు రంగు నచ్చదు. నాకు నచ్చితే ఆవిడకు యిప్పటి పద్ధతికి సరిపడదు. రంగూనచ్చి, పువ్వూనచ్చి, యిద్దరికీ సరిపడ్డది ఇది వరకే అటువంటిది వుండి వుంటుంది. ఈబేరం యేనాటికి జతపడను?

పాపం! వర్తకుడు విసుక్కోకుండా ఇంకో మాటకూడా విప్పాడు. అతనిఓర్పుచూస్తే నాలోనాకే "ఛా, ఒకటైనా కొనకపోతే ఏం బాగుంటుం"దని పించింది. అక్రొత్తమూటలో నుంచి పసుపు పచ్చరంగుచూపించాడు. దానికంటేకొంచెం ముదు, రంది ముక్కుపొడుం రంగుచూపించాడు, దానికంటే కొంచెంలేత, అని పూర మాయింపువర్తకుడు విసిగిపోయాడు. ఆవిడతో నికలాభంలేదనుకొని నావంకతిరిగి "పంతులుగారూ! మీకు బాగా తెలుసు మీరు చూడండీ" అన్నాడు "వారికంత తెలీదు బట్టాల్సా" మని మా ఆ బిడ సార్వభౌమ వెళ్ళబోసింది. ఓ? పంతులుగారికే తెలియదటున్నారుగా?, అని ప్రశ్నార్థకంగా నాకేసిచూస్తూ నన్ను వెనక్కి తీసుకొన్నాడు. అసంభాషణ ధ్వనితంగా నాకు కలకలఇంకా... సుఖ్ నాకేం చేత గాదని తెల్పడం. బేరాయమాడినా, నాసంగతేమీ తెలియకపోయినా, వర్తకుడు నన్ను పెద్ద చేయ్యడం. సరే. నేనే యీ బేరం చేయాలని సంకల్పం స్థిరపడ్డది. ఆవిడే అంతట్టితో చాలించుమనని. ఇక నేనే బేరం మొదలు పెట్టాను. ఎందుకనో ఏమో, చూస్తానేవుంది కాని మా బేరంలో, మాసంభాషణలో కలుగచేసుకోలేదు మాగిదానివలె.

అదికాదని యిది. ఇదికాదని అది. నాలుగైదుగుకాలు చూశాను. వర్తకుడు ఎట్లాటివాళ్ళకిది బాగుంటుంది నల్లటివాళ్ళకది బాగుంటుంది. చామనచాయకిది పసందవుతుంది. అనిమధ్యమధ్య ఉపలాలిస్తూ వున్నాడు. అతనిమాటలు చాలా న్యాయ సమ్మతంగా వున్నాయి. వర్తకుడు కదా కొరు కాదురా! అనుకున్నాను.

అంతలో హఠాత్తుగా ఏదో జ్ఞాపకం వచ్చినట్టు మొన్ననేమీ బాంకి మేనేజరుగారి భార్యగారూ కూడా తీసుకొన్నారండి! ఇక నాదగ్గిర ఒకరవికకు మాత్రంవుంది. మంచినాణెం. క్రొత్త రకం. ఎక్కువమంది పసందు చేసింది. అని, అదీయిదీ వెదికి అఖరికి దాన్నిగావించి పైకితీశాడు. నిజానికి రంగుచాలాబాగావుంది. దట్టమైన కొండ మబ్బులో లేత ఆకుపచ్చ కలిసినరంగు. మా ఆవిడ ఎఱ్ఱనిశరీరానికి అదిచాలా బాగావుంటుంది. దానిమీద జరీతారు సన్నబుటావుంది: బెనారస్ సిల్కులాగా అదికూడా ఒకరకమైనసిల్కే. చేతికి మెత్తగావుంది అందానికి అందం, నాజూక్కు నాజూకు. ఎ వుంటుందో, అని మా ఆవిడకేసి చూశా. ఆకళ్ళలో ఏమీ పోల్చుకోలేక పోయాను. "ఇక మీతో వేడుక బేరాలాడను. సరిగా చెప్తాను మొన్నవారింటి వద్దగజం రూపాయిచేసి యిచ్చాను. ఒక బేడా తగ్గించుకోండి. ముప్పాతికగజంవుంది. పదణాలన్నా". అన్నాడు నేనది రేరెండురూపాయలలో వుంటుందనుకొన్నాను, నాకొకర చాలా చౌకఅనిపించింది. జరీబుటాసిలుకు; గజంపద్నాలుగణాలు! అబ్బే! న్యాయంగా గజానికొక అణాచొప్పున లాభం చూచుకొని యియ్యి. ఇకమారుమాటాడవద్దు!" అన్నాను ధారీసలహాగా.

వర్తకుడు కొంచెం సణిగి, కొంచెం గొణిగి సరే, అయితే మీరామాటన్నారు గనుకగజం ముప్పావలాచేసి తీసుకోండి. అన్నాడు. అంతలో ఆవిడ "ముప్పాతిక గజం జాకెట్ కు చాల్తుందా" అన్నది. వర్తకుడు "చాలమ్మా! చాలు, మొన్నవారూ అంతేతీసుకొన్నారు." అన్నాడు, అతడబద్ధమాడతాడా, అని గుడ్డ తీసుకొని డబ్బిచ్చి పంపాను. అబ్బా? ఏం బేరం అంటూ వొళ్ళు విరుచుకొని తలమీద బరువు తేలికపడ్డట్లు అటునుంచిపెడ యిటుకు త్రిప్పాను. మాబీబీ నన్నుచూచి ఫకాలుమన్నది. నేనూ డిటో

ఉదయం గుడ్డచూస్తినికదా మంచిరకం టోపీ. జరీబుటాకాదు, నల్లకాదూకాదు; శుభలేఖలమీద బంగారపక్షరాలవంటి అద్దకంఅది ఈరహస్యం నాకంటేముందుగా మా అవిడకు తెలుసు. కాని, నా తెలివితక్కువను పట్టివడ్డానికే వద్దనక కదనక వూరుకొంది. సరే ఏమంటే ఏముంది? చేసినపనినికూడ దీసుకోవడం కష్టం. నచ్చికొన్నాం వెంటనే దర్జీని పిలిపించాను. గుడ్డచూసి అబ్బే! సామలారకమండీ పంతులుగారూ! "రేషక్ సుల్కు— అర్కు—రకం" అని పెదవి చప్పరించాడు. నాకు చాలా కించగా వుంది. "ఏదో కొన్నాంలే, రవికల గుడ్డకేం"? అన్నాను సంతృప్తిగా. గుడ్డకొలిచి "అరే! యింకా పాతిక కావాలండీ! జాకెట్ కాదు,.. అన్నాడు దీనికేమందు?

ఆగుడ్డ జేబులో వేసుకొని నాలుగైదుగురోజులు బొజారంతా గాలించాను. ఆమోస్తరు గుడ్డఎక్కడా లేదు. మళ్లీకావిడవాడు కంటికే కనిపించలేదు.

ఆవిడనంటే యిష్టమొచ్చినట్లన్నా ఇప్పుడూ ఎక్కువవేల పెట్టడమే కాదు. తక్కువకు గుడ్డా, అటువంటిదిక దొరకదు రవికకు ఛాయ. ఏదారికి వెళ్లో అగుడ్డచూచినప్పుడెల్ల మా ఆవిడ నన్ను వెక్కిరిస్తూ కథ జ్ఞాపకం చేసుంది. శేషం మరల మరి.

లేఖ

మున్నూరుకాపుల చరిత్ర

పైవారి చరిత్రనుగురించి పరిశోధన చేయుచున్నటువంటి శ్రీయుత చిలుకూరి వీరభద్రరావుగారికి కాపు సోదరులతరఫున కృతజ్ఞతను తెలుపుచున్నాను.

మున్నూరుకాపు లనబడుచున్నటువంటి తెగ ప్రత్యేకముగా వొక్క నిజాంరాష్ట్ర పరిధులలో మాత్రముండుటచేత కేవలమిది వలసమను కొనేరమనియు, సంఖ్యావాచకమే యనియు, శ్రీ వీరభద్రరావుగారు ప్రకటించియుండిరి. ఇదితప్పక యదార్థమై యుండవచ్చు. కానివారు యీతెగ కేవలమొక్క నిజాం రాష్ట్రమందే యుండుటకు కారణమేమి? పోని బొంబాయి, పూనా, షోలాపూరు, నిజామాబాదు మెదకు మొదలగు రాష్ట్రములలో నున్నారని కూడ చెప్పకొనినచో వారీ నిజాం రాష్ట్రము నుండి వలసపోయినవారే! ఈవిధముగ యేప్రాంతములనుగాని, తెగగాని, ప్రత్యేకించి కొన్నికొన్ని రాష్ట్రములకే జెందియున్నవాయని యాలోచిస్తే, యట్టివేవియు కనుపడవు. ప్రస్తుతము తెగ, హిందూ దేశమంతటను విస్తరించియుండడమేమిటి యీపై ప్రత్యేక తెగమాత్రము నిజాంరాష్ట్రమునకే జెందియుండుటను మాత్రము శ్రీ వీరభద్రరావుగారికే గాక ప్రతివారికి విస్మయము గల్గకపోదు. అట్టిచో సంఖ్యావాచకమగు శబ్దమునే పవిత్రముగా భావించుచు, కాపుసోదరులు కొందరు మాత్రము దానిని ఘనముగాభావించి, సంఖ్యావాచకము నేమల సామముగా పిలుచుకుంటూ పిలిపించబడుచు, దానిని వెల్లడిచేయుటకు సర్వశక్తుల ప్రయత్నించుచుండుట కేవల మవివేకము. కొందరిది సనాతన పదమగుటచే, గౌరవనీయమని విశ్వసించుచున్నారు. ఈనాగరిక ప్రపంచమున సనాతనముగ వాడబడుచున్నటువంటి యెన్నెన్ని యాచారములు దురాచారములుగా పరిగణింపబడుటలేవు? ముఖ్యముగ విషయమేమనగా కలమీ సంఖ్యావాచకము ... చియే, ఆంధ్రకాపు సోదరులతో, స్నేహ, బాంధవ్యము లరికట్టబడినవి. నేనాంధ్రుడ నగుటచే యీ దక్కన్ కాపు సోదరులకన్న నా ... వయసు గ్రహనీయము.

దక్కన్ కాపుసోదరుల, యాంధ్రకాపు సోదరులతో స్నేహ, బాంధవ్యములు వృద్ధి చేసికొన వలయునంటే సంఖ్యావాచకముగనుండు వాడబడుచున్నటువంటి యీపదము నుపయోగించుకొనకుండ వుంటుంది. లేకపోతే స్నేహ బాంధవ్యములు వృద్ధిపొందకపోవును. ముఖ్యముగ యువకులు ముందడుగువేసి, యుద్ధముగా నున్నటువంటి కట్టను, గండెల్లుత్రవ్వుటకు ప్రయత్నించవలసినదిగా నేనువారిని ప్రబోధించుచున్నాను.

ఇదివరకట్టి గండెల్లుత్రవ్వి యాంధ్ర కాపులతో బాంధవ్య సౌఖ్యము ననుభవించుచున్నటువంటి శ్రీయుతులు ... కాసుల వెంకటస్వామి, మిట్ట ... మెంతయో ప్రశంసనీయులు.

ఇట్లు
యం. వి. ...





గ్రామ సమాచారములు

మొగిలిగిద్దలో పారిశుధ్య లోపము

షైద్వేస్టేషను నావునగరునుండి, ప్రగతి రాజ మార్గముపై ౬ మైళ్ళ దూరమున మొగలిగిద్ద యను నొక కస్బా గ్రామమున్నది. జనాభాను సట్టి చూచిన తాలూకా స్థానమును, పర్గికన్న పెద్దది. ఇక్కడ, పాల్మాకుల ... ఉన్నత పాఠశాల కలదు.

వైద్యశాల

రెండు సంవత్సరములనుండి, ఇక్కడ సహాయ వైద్యశాలయొకటి మిష్టర్. వాసుదేవరావు ఎల్.ఎం.ఎ. డాక్టరు గారిచే నడిపింపబడుచున్నది. డాక్టరుగారిక్, ప్రజలనుబంచు సానుభూతి, దయగలదు. మొన్ననే పురజనులు తమకు శాశ్వత వైద్యశాల కావలయునని వైద్యశాఖ నాజంగారికి, మహజరు పంపుకొనిరి.

పారిశుధ్యము సున్న

ఇంతపెద్ద గ్రామమైనను, పారిశుధ్యమేమియులేదు. ఇందువలననే ప్రతి సంవత్సరము, ప్లేగు, మలేరియాలు బాధించుచుండును. గ్రామమధ్యమున రెండు పెద్ద మురికికాలువలు పారును. అందు మలేరియా మొదలగు అంటువ్యాధుల సూక్ష్మక్రిములు పుట్టుటకెంతో అవకాశముగలదు.

నీటివసతి

గ్రామమధ్యమునవొక, పెద్ద భావి యుండెను. అది అందరికిని నీరందచేయుపుణ్యముగట్టుకొనుచుండెను. కాని ఇపుడది శిథిలావస్థలోనున్నది.

భువనగిరి యిండ్ల పన్ను హెచ్చింపు

దువ్వం తాలూక్దారు గారి వద్ద దరఖాస్తు

[స్వ. వి.] భువనగిరి.

ఈగ్రామమునందు ఇండ్లపన్ను ఈవరకే అధికముగానున్నదని యనుకొనుచుండిరి. దానికి పైపెచ్చుగా నిపుడు ఒకటికి ఒకటిన్నరచొప్పున ఈపన్ను హెచ్చించబడినట్లు తెలిసి గ్రామస్థులందరు దువ్వంసా॥ గారివద్ద దరఖాస్తు పెట్టుకొనిరి. దయామయులగు దువ్వం తాలూక్దారుగారు దానిని పరిశీలించుచున్నారు. మొన్నటి రోజున మాల్గుజారి శాఖాధ్యక్షులగు శ్రీ. టాస్కర్ సా॥ బహద్దరుగారు ఇచ్చటికి విజయం చేసినప్పుడుగూడ ఇండ్ల పన్నుభారము తగ్గించుటకు గ్రామస్థులు దరఖాస్తు ఇచ్చియున్నారు.

మోటారు టక్కరు

మొన్నటి రోజున ఒకమోటారుకారు ఒక చాకలి పై కెక్కసాగెను. సుమారు పది సం॥ వయస్సుగల ఆబాలకుడు ఆదెబ్బతో రెండు కాళ్ళు ఒకచేయి గూడ విరిగినవట. వైద్యాలయములో చికిత్స జరుగుచున్నది. మిక్కిలి అపాయస్థితి యందున్నది.

జీడికల్ జాత్ర—పోలీసు వసూళ్లు

ఈసంవత్సరము జాత్ర చాలమంచిగ జరిగెను. ఒక నూతనపద్ధతిగూడ కనుపడెను. అదేమన గుండములలో స్నానముచేసి వెళ్లువారివద్ద పోలీసులు లాఠీలతో నడ్డముతిరిగి పైసలు వసూలుచేయుచున్నారు. ఈక్రొత్తహక్కు యెన్నటి నుండికలిగెనో తెలియదు.

రామన్నపేటలో గుహ

ఈలోపల రామన్నపేట బస్టాఫునకు అరమైలుదూరమున ఒక బండను పగులగొట్టుచుండగా నొకజలధార బయలుదేరెనట. అలోపల నొకచిన్న గుహయున్నదట. అందులో నరసింహస్వామి విగ్రహము కనిపించెనట. విగ్రహములకు పూజజరుపుచున్నారట. అనేక ప్రజలు వెళ్లి చూచివచ్చుచున్నారు. దీనిగురించి సంపూర్ణసత్యము తెలిసినవారు ప్రకటించగలరు.

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా ఆంధ్ర మహాసభ

ఏలూరులో జరుగును

[స్వకీయ విలేఖరి]

ఏలూరు నవంబరు ౧౯

ప్రథమ పశ్చిమ గోదావరిమండల ఆంధ్ర మహాసభ డిసెంబరు నెలలో ఏలూరుపురమున జరుపుటకై యీరోజు సాయంత్రము ౬ గంటలకు బహిరంగసభ జరిగినది. అందు ఆహ్వానసంఘము ఎన్నుకొనబడెను. మునిసిపల్ చెయిర్మన్ శ్రీయుత మోతే నరసింహారావు శ్రేష్ఠి (జమీందారు) గారాహ్వాన సంఘాధ్యక్షులుగను, శ్రీఅడివి రామారావుపంతులు బి.ఎ.బి.ఎల్ శ్రీ మాజేటి రామచంద్రరావు శ్రేష్ఠిగార్లు కార్యదర్శులుగాను ఏన్నుకొనబడిరి. మహాసభాధ్యక్షులుగా కడపజిల్లా ప్రొద్దుటూరు వైసు చెయిర్మన్ శ్రీ కొప్పరల సుబ్బయ్యశ్రేష్ఠిగారును, ప్రారంభకులుగా కడప న్యాయవాదులు శ్రీ కె. గుండురావు పంతులుగారును ఎన్నుకొనబడిరి. ఉభయులును ఆ మండలములోనే కాకుండ పశ్చిమాంధ్రములో విశేష పలుకుబడిగలిగిన వారు.

ఆంధ్ర మహాసభా విధానములో క్రొత్తమార్పు మండలాంధ్రసభల నేర్పరచుటయై యున్నది. పశ్చిమాంధ్ర నాయకులను పూర్వ మండలములకును, పూర్వాంధ్ర నాయకులను పశ్చిమాంధ్ర మండలములకును సభాపతులుగా మార్చుట జరుగుచుండుట గమనీయమైనది. ఇదివరలో గంజాంజిల్లాసభకు శ్రీ దేశపాండ్య సుబ్బారావుగారు (నంద్యాల) గుంటూరుజిల్లా సభకు శ్రీ కె. కోటిరెడ్డి బారిష్టరుగారును,(కడప) కృష్ణాజిల్లాసభకు రావుబహద్దర్ సర్వేపల్లి నరసింహారావు పంతులుగారును అధ్యక్షులుగానుండిరి. పూర్వ పశ్చిమాంధ్ర ప్రముఖులలో అన్యోన్యము సంబంధము కలిగించుటచేత ఆంధ్రోద్యమము ద్విగుణీకృతముగ వర్ధిల్లి పత్వరాంధ్ర రాష్ట్రసిద్ధికై తోడ్పడును. క్రమముగా మిగతా ఎనిమిది జిల్లాలలోనుకూడ ఆంధ్రసభలు ఒకటి రెండు నెలలలోకూడనున్నవని తెలియుచున్నది. ఆంధ్రమహాసభా కార్యదర్శి శ్రీ సుసర్ల శ్రీరామ నృసింహంగారు యీసభల నేర్పాటు చేయుచున్నారు.

మైసూరు రాష్ట్రాంధ్రులనుగురించియు. దక్షిణాంధ్రులను గురించియు విచారణ సంఘములు, ఒక పక్షములోపలనే నియమింప బడగలవని తెలియుచున్నది.

హోమియోపతి వైద్య బిరుదాంకితము

రా. శ్రీ. పాస్టర్, జే. వై. ఇమ్మానుయేలు అయ్యంగారు, తాలూకా నిర్మల్. ఖసుబే సోన్. వీరు డాక్టర్,బోసు హోమియోపతికాలేజి, కలకత్తాకు, వైద్యపరీక్షనిచ్చి, ఆపరీక్షలో డిసుటింక్షన [Distinction]గా గెలుపొంది, ఎం.డీ; బిరుదాంకితముచు బడసియున్నారు. వీరు తమకుటుంబమున వంశపారంపర్యముగావచ్చు ఆయుర్వేద వైద్యమున యిరువది సంవత్సరముల అనుభవము గలవారై అనేకులకు వైద్యోపకారమును యిదివరకే చేయుచుండిరి. ఇప్పుడు హోమియోపతి వైద్యములో యుత్తీర్ణులగుటవల్ల తమచుట్టుపట్లనుండు యనేకులకు మరింత యుపకారము చేయుటకుగా నుండురని ఆశించు చున్నాము.

గుఱ్ఱముల, పశువుల ప్రదర్శనము

బహుమతుల యేర్పాటు

పుష్యశుద్ధ ౧. ౧౮౫౩ శకము నుండి ఏడు రోజులు [౧౯—౧—౩౨ బహుమన్] మాలెగాములో జాతరజరుగును: ఆసందర్భమున ఎద్దు, ఆవులు, మేకలు, గుఱ్ఱములు మొ॥ వాటి ప్రదర్శనముజరుగును, మంచిపశువులకు బహుమానములివ్వబడును.

ప్రదర్శనార్థమై వచ్చుపశువులుమనరాజ్యములోనేపుట్టి పెరిగినవిగా యుండవలయును. సిగ్గు క్లాసులోమాత్రము, వైస్రాల్కి గుర్రములు పాల్గొనవచ్చును.

ఈఏడు మనరాజ్యములో పుట్టి పెరిగిన నాలుగేండ్లగుఱ్ఱముల పోటీకొరకు, ౧౦౦రూ. బహుమానము ప్రత్యేకింపబడినది.

ప్రభుత్వ సైనికశాఖవారు, తమకు నచ్చిన గుఱ్ఱములను, రెజిమెంటుకొరకు కొనెదరు. అని పశువైద్య శాఖవారి ప్రకటన వలన తెలిసినది.

రాయబారము— ఆశాభంగము!

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ కళాశాల సంఘముపక్షమున, సంఘకార్యదర్శి, సభ్యులు కవైరోజ్ ప్రొఫెసరు హాస్సెలరగు, మొకంజీకవకు రాయబారము నేగిరి. సంభాషణానంతరము, తేమలుమారునని రాయబారమునకు నమ్మికకలిగెను. కాని తరువాత జరిగినది ఆశాభంగము!

న్యాయవాదుల రాయబారము

నవాబు జుల్కదర్ జంగు బహాదరు, (హోమ్ ఆఫీస్) గారి పిలుపుపై. న్యాయస్థాన నియామకముల [తఖరుర్] విషయము జారియైన నియమముల విషయము చెల్పుటకు, ఈక్రిందివారు రాయబారమునేగి పైనియమముల తీసివేయుమని మార్పుజేయుమని, విషయముల విశదీకరించెను.

పండిత గోపాలరావు మిష్టర్ త్రివ్మి, గణపత లాల్, జనార్దనరావు దేశాయిగారు మొదలగువారు రాయబారులు.



గోలకొండ పత్రిక

మార్గశీర్ష శు॥ ౧ గురువారము

నిజాముగారి రజతోత్సవము

శ్రీవారి యుత్సవమును గురించి బ్రిటిషు ఇండియాలో కొన్ని అపోహములు ప్రబలినట్లు ౨౩ నవంబరునాటి కృష్ణాపత్రిక సంపాదకీయము వలన విశదమగుచున్నది.

- వీరి సిల్వరు జూబిలీకిగాను ౭౦ లక్షల రూపాయిల బాణ సంచా ఇంగ్లాండులో తయారు చేయబడు చున్నది.
- జూబిలీనాడు కోటి విద్యుద్దీపాలైన వెలిగించి రాత్రిని పట్టపగలుగ చేయజూచుచున్నారు.
- ఆనాడు నైజాము యువరాజు రజతశకటములో ఊరేగును. బీదసాదలకు ప్రత్యేకముగా విందు చేయుటకు ౧౦౦౦౦ గొర్రెలైనా తెగును.
- ఇంగ్లాండునుండి అధమము ౫౦౦ ఇంగ్లీషు మిత్రులైన విచ్చేసెదరు.
- ఈ జూబిలీ సందర్భమున నైజాముగారు తమ ప్రజలకు క్రొత్త రాజ్యాంగ సంస్కరణములు ప్రసాదించెదరు.

ఇవి పై పత్రికలోని కొన్ని విషయములు. ౭౦ లక్షల బాణసంచాలమాట అబద్ధమేయని మాకు రూఢిగా తెలిసినంతవరకు చెప్పగలము. కోటివిద్యుద్దీపాలు లేకుండినను, కొన్నిలక్షల దీపాలు వెలిగించిన చిత్రమేమియులేదు. రజతశకటము మొక్కడ తయారగుచున్నదో హైదరాబాదులో వారుమినహా గస్వామైనను ఇంకను బయలుదేరలేదు. పదివేల గొర్రెలు తెగిన తెగవచ్చును, ఇది విచిత్రముకాదు. ఇంగ్లాండునుండి కొందరు వచ్చిన రావచ్చును. సంస్కరణములు కానలెనని కొన్ని సంఘములు ఒకమున ప్రార్థించ బడినట్లు వినుచున్నాము. కాని గ్రభుత్వ పక్షమునకేమియు ప్రకటింపబడలేదు.

రజతోత్సవమును గురించి ఇంగ్లాండులో చాల పత్రికలు వ్రాయుచున్నారని వినుచుంటిమి. అవి పరమ ప్రమాణములుగా కొని కొన్ని దేశీయ పత్రికలు ప్రకటించుచున్నవి. ఈ రాష్ట్రము, ఏదో మధ్య ఆఫ్రికా ప్రాంతమని భావించుకొందురు. విపరీతపుసుడులైనా తేలకు మంచిరంగులిచ్చి ప్రకటించుచుందురు. నిజాంరాష్ట్రము మొటుదేశమని భ్రమించువారు హూయూసల్ రషీదు కాలము వారుగా భావింపవలెను. ఇచ్చట జనులును బ్రిటిషిండియావారికి తీసిపోరు. నాగరికతయందును, బుద్ధికౌశలమందును రాష్ట్రియులుమిచాల పేరెన్నికగన్నవారు. విద్యయందును తక్కువ వారు. బ్రిటిషిండియావారు మాత్రమెంతో విద్యావంతులో విదేశములలో పొల్చుకొందురుకాక.

కావున ఇకముందు బ్రిటిషిండియా వారు పుక్కిటి పురాణములు వ్రాసి కాలహరణము చేసికొనకుందురుగాక!

ఇటలీసేనల ముందు గమనము ఆగుట

అబిసీనియా సేనల అఖండ విజయములు

మొకటిపోయిన ప్రదేశములు తిరిగి అబిసీనియుల వశమగుట

అబిసీనియా చక్రవర్తిగారు డెస్సాకు పోవుదురనియు, అక్కడ స్వయముగా యుద్ధప్రపుయేర్పాటులను చేయుదురనియు వదంతి పుట్టియుండెనుగదా! ఈ డెస్సా ఉత్తరరంగములో నిది. కాని చక్రవర్తిగారు ఉత్తరరంగమునకు పోక దక్షిణరంగమునకు బోయి తిరిగి అడిస్ అబాబా చేరుకొనిరి. వీరునవంబరు ౧౬వ తేదిన ఉదయము విమానమెక్కి బయలుదేరిరి. విమానమునకు చుట్టును కొంతదూరమున రక్షకులుగల విమానములు అనుసరించెను. ఇటలీవారి కాపాడుటకు చక్రవర్తిగారికి ఇటలీవారిచేతిలో ముప్పు వాటిల్లగలదని తలచి అబిసీనియా ప్రభుత్వమువారు వారిజాడలను అరహస్యముగ నుంచిరి. వారు బయలుదేరిన తరువాతనే బయలుదేరిన సంగతిమాత్రము లివనము వారెటుబోయినది యొవరికిని తెలియలేదు; ౨౦వ తేదినాడు ఒక విమానము హరారుపై పోవుచుండెననియు, అది చక్రవర్తిగారిదే యైయుండవచ్చుననియు, అక్కడి ప్రజలు చెప్పుకొనుచుండిరట. చక్రవర్తిగారు తిరిగి ౨౧వ తేదినాడు అడిస్ అబాబా చేరుకొనినతర్వాత, యిపుడు తెలియవచ్చినయది.

వారు మొదట జిజిగ నగరసమీపమున విమానము దిగిరట. వారి విమానము ఆకాశమార్గమున చూడగనే ఆచటిప్రజలును, సైనికులును వారికి అఖండ స్వాగతమిచ్చిరి. చక్రవర్తిగారు బాగారుకాళ్ల యుద్ధముచేయవలెనని సైనికులను ప్రోత్సహించి ఆ నగరమున స్వీడను దేశమువారు నిర్మించిన వైద్యశాలలో చికిత్స నొందుచున్న తమయోధులను విచారములచే ఆదరించి, అక్కడినుండి మోటరులో దగబుర నగరము చేరిరి. అక్కడ వారమువినములక్రింద జరిగిన ఆవతేయుద్ధమున అబిసీనియులు పట్టుకొనిన యిటలీటాంకులను వారింటిని చూచిరి. అక్కడినుండి తిరిగి జిజిగకువచ్చి దక్షిణరంగమున సైనిక నాయకులగు జనరల్ నసీబు, జనరల్ వాహిబ్పాషాగార్లతో చాలసేపు ఆలోచించి యికముందు అనుసరించదగిన యుద్ధవిధాన విషయములను నిర్ణయించిరట. జిజిగనుండి మోటరులో హరారుకుపోయిరి. అక్కడను ప్రజలును సైనికులును గొప్పస్వాగత మిచ్చిరట. దేశ స్వాతంత్ర్యమునకై ప్రాణము సైతము లెక్కచేయక పోరాడవలసినదని సైనికులను ప్రోత్సహించి ఫ్రాన్సువారు అక్కడ నిర్మించిన ఆస్పత్రిలో క్షతగాత్రులను తమయోధుల నాదరించి, కొంతకాలము సైనికాధికారులతో సంభాషించి, తమ నగరమునకు పోవుటకై విమానము నెక్కిరట.

చక్రవర్తిగారి జాడలు యెంతో రహస్యముగ నుంచబడినను తెలిసికొని యిటాలీయులు కొన్ని సైన్యములు యేమోకాని, వారువారాడినుండి అడిస్ అబాబాకుబయలుదేరిన కొన్ని నిముషములకే రెండు యిటలీవిమానములు వానివెంట బడినవి. కాని చక్రవర్తిగారి విమానము యిటాలీయుల విమానములను వెనుకకాలుమారమునచేసి తుదకు అడిస్ అబాబాలోనికి అదృశ్యమయ్యెను. ఇట్లు ఆకాశయుద్ధముతప్పినది. ఆ యుద్ధమేజరిగియుండినచో అబిసీనియాయంతయు యిటాలీయుల వశమైనట్లే.

చక్రవర్తిగారిదే విమానము త్వరలో ఉత్తరరంగమునకును పోయి సైనికులను ప్రోత్సాహపరచెదరనియు, తగిన యేర్పాట్లుగావించెదరనియు తెలియుచున్నది.

చక్రవర్తిగారు దక్షిణమున ఒగడను రంగమునకుపోయి చూచివచ్చినతర్వాత అక్కడ యిటాలీయులు ముందుకువచ్చినారను వదియు. అబిసీనియాజాతి నాయకులు యిటలీపక్షమున చేరుచున్నారను వదియు. యిటాలీయులు విమానములనుండి బాంబులువేయుటచే జనులు భయపడి లొంగుచున్నారను నదియు నిజముకాదని ప్రకటించినారు.

* * * * *

గోరాహె స్వాధీనమగుట

హరారునందలి సైనికకేంద్రమునుండి వచ్చుచున్న వార్తలను చూడగా అబిసీనియాసేనలు ముందుకు నడుచుచున్నవట. ఒకటిరెండువారముల క్రిందపోయిన దానికిపైనున్న రాస్‌దస్టాగారి సేనలకు లిబికొనవలెనని యున్నదట. రెండువది వానలవలన మిరుగు వదవలకు గోరాహెవరమును పట్టుకొనెనట మాకడని వెలిషిబేలిప్రాంతము వైపు పోవుచున్నదట. వారానులో యుద్ధముగతవారము వారినకర్పరి మకొనిన ప్రదేశముమరల అబిసీనియా వారిస్వాధీనమైనదట. ఇక్కడ అనరేకు ౨౫మైళ్లదూరమున నున్న గోమషినగరమునుకూడ అబిసీనియులు వశపరచుకొనిరట. అబిసీనియులు మున్గునడమకొలది యిటలీసేనలు వెనుకకుపోవుచున్నవట. బహుశా అసేలీసేనలు వెనుకకుపోవుచున్నవట జమాలా అనే నలనాయకుడను గ్రాజియానిగారు అబిసీనియులు యింకనుముందుకు వచ్చినతర్వాత యెదిరించ దలచినట్లున్నది. ఇంకొకచిల్లివార్త యేమనగా యింతవరకు అబిసీనియా సేనల నెదిరించుటకు యిటలీజాతీయులెవరును సంపబడలేదు. కాని ఆఫ్రికాజాతీయులే నియోజించబడుచుండిరి. ఇపుడు గోరాహెసమీపమున యిటలీసేనలలో ఆఫ్రికాజాతివారు నిలుగబడి యిటలీసైనికులను యెదిరించి ౩౦ మందిని చంపిరట. యీ కారణముచేత ఒగడనురంగమున యిటలీసేనలు ముందునడవజాలకున్నవట. మతిహారరునగరమందలి జనులందరను పంపివేయుచున్నారట; యెందుకో?

ఇటలీయుల ప్రగల్భములు

ఒగడను రాష్ట్రమునందు దక్షిణభాగము, మధ్యభాగము యిటలీయుల స్వాధీనమనియు, యీప్రదేశములందున్న జాతినాయకులు యిటలీపక్షము చేరెననియు. హసనేనిపాలితును వాడు ౨౫౦౦౦ మందిలో చేరెననియు యిటలీప్రభుత్వమువారు నవంబరు ౨౧వ తేదిన ప్రకటించిరి.

ఉత్తరరంగమున యిటలీసేనలు టకాజెనదివరకుగల ప్రదేశము నాక్రమించుకొని యున్నవట. ఇక్కడియిటలీవారు యింతవరకు వశపరచుకొనిన ప్రదేశమున తమఅధికారము స్థిరము గావించు యేర్పాట్లుచేయుచు ముందునడచుటలేదట ఆంగ్లో—యీజిప్టు—సూడాన్ సరిహద్దునుండి అజ్బవరగమునందున, దాదాపు ౧౦౦ మైళ్లముఖముగ ప్రాంతము యిటలీసేనల స్వాధీనమందున్నది. కాని మకాలెకు దక్షిణమున నవలయాకారముగనున్న ౧౦ మైళ్లముఖముగల ప్రదేశములో మాత్రమే ఆపైయేర్పాటులను

ముగించినట్లు. ఇట్లుండ తెంబియను హొంటిము రాస్ సెయాంగారును, పూడి శైఖరున్న రాస్ కాసాగారు మూడుకడను ఆరేలిగాడ్రామను తమతమ సేనలతోటి యిటలీసేనలకు ఎక్కడికిగ్గించుచుండ, రాస్ కాసాగారు ౧౨౦౦౦౦ మందితో అంబాలగివద్ద యెదిరించుటకు కాచుకొని యున్నాడట. ఇటలీవారేవిధమునమైనను రాస్ కాసాగారిని తమవైపునకు త్రిప్పుకొనజూచుచున్నారు. అతడువచ్చినచో అతనికొడుకును వచ్చుననియు,యికఆరంగమున అబిసీనియాపక్షము న యేలోకాని ఉండదనియు అప్పుడు టానా సరస్సును మరువుగ పట్టుకొనవచ్చుననియు వారిఆశ. కానిరాస్ కాసాగారు శత్రువులపక్షము చేరరని అబిసీనియుల దృఢవిశ్వాసమైనట్లు నవంబరు ౨౩వ తేదినాటి అస్మరావార్తలో గలదు. ఆరేలుగారు తమసేనలతో టకాజెనదినాటి యున్నిరపగా, అసేటిసేనలు తుపాకిగుండ్ల వర్షము కురిపించి ఆ సేనల జంపిరట. టకాజెనదిని యిటలీసేనలాక్రమించుకొని యుండుటచే అక్కడ అబిసీనియాసేనలకు సహకారకుటలేదట

మకాలెలో అబిసీనియుల విజయము

రాస్ సేయం, మకాలెకు ఉత్తరమున, ఇటాలీయులతో పోరాడెను. ఈ పోరాటలో ౩౦౦ ఇటలీయోధులు ఒకకర్నలుతోసహా మరణించిరి. ముగ్గురు అధికారులు ౪౦౦౦ తుపాకులు, ౪ మషీనుగనులు, కొంతమంది అబిసీనియులకు చేజిక్కెననియు. యువరాజు తనమామగారిసేనలతోసహ హాచర్‌లో ప్రార్థనసల్పెననియు,అడిసుఅబాబానుండి వచ్చిన ౨౪ నవంబరునాటి వార్త తెల్పుచున్నది.

ఇటాలీయులకు అపజయము

గోరాహెను స్వాధీనము చేసికొనినప్పటినుండి ముందుకుసాగు ఇటాలీసైన్యము పెద్దవర్షములవల్ల పోవూలిలోనే ఆగినది. అక్కడినదులు, పొంగి పొరలుచున్నవని, ముగాషోనుండి ౨౫ నవంబరునాడు వచ్చిన రూటరు వార్తలవలన తెలియుచున్నది.

చక్రవర్తి రాక

దిశేసి ఒక సిన్నస్థానమై పోయినది. వేల అబిసీనియాయోధులు, ఆయుధసామగ్రి దెస్సీ నగరమున కూడియున్నారు. వీరు అడిసుఅబాబానుండి ౨౦౦మైళ్లు ప్రయాణముచేసి ఇచట ఆగియున్నారు. వీరుకొద్దిరోజుల్లో మకాలె చేరగలరు. అడిసుఅబాబానుండి ౨౫ నవంబరు చక్రవర్తిగారికలని. అడిసుఅబాబా రూటరు వార్త తెల్పుచున్నది.

ఇదిఉండ, తెక్కాను రాసట్టి, అక్కడక్కడ, రాళిమలనుంచియున్న రాస్ సేయం టంబేనల్లానన్నాడు. ఇటాలీయ జనరల్ సాన్తివ ను అడ్డావాలోనున్న సైనికదళముతో ఆకస్మికపయనము మొదలుపెట్టినాడు. ఇప్పటికి ౧౫ మైళ్ళుసాగినదిగూడా ఇటాలీయుల వాసాగింపు గోహన్నము గాజరుగుచున్నది. "ఒక్కజెబ్బకు రెండుపిట్టలన్నట్లు. రెండు రెండు మాదుపనులు చక్కబరచుటకు. అవగా అడావా కలకరగానున్న యుద్ధపువారిని చక్కబరచుట. రెండవది సకాలమునకుసాగలేని మకాలెకుడి సైన్యమునకు సహాయముగాను నుండుటు చివరకు మీ పైనసాగుటకున్ దళములు చుట్టుకొనుచనియు, వానిలోని రెండు. మకాలెవల్లిముమున సాగుచున్నవనియు. ఒకటి వారముకోజులు మొదటే పెట్టినుదని చెప్పనియు భయపెట్టి రాస్ సేయమును. తెంబేసునుండి వెడలగొట్టుటయని ౨౫ నవంబరు అస్మారానుండిచచ్చిన రూటరు వార్త తెలుపుచున్నది.

చదర్ఘాటుబడి ఘ పిల్లల సమ్మె

మొన్నటిరోజు పై బడి బాలురు యిటీవల ఆశొటిక కొప్పిన్న్, మొక్కరంగా జాషి పొప్పుర్లతో సల్లిబిసిందుమకు కొట్టిన సల్లిమున బస్సునాల్లినారియమరుదు సవమ్మె జరిగెను

ఇటలీకి ఇంకోపరాజయము గోమాంసాహారానికిశిక్ష

ఇటాలీయుల మూడు సైనిక పటాలములు దగ్గిరనున్న తోటలోని ఆవులనుబట్టి తెచ్చివాటిని కోసి వాటి మాంసమువిందు జరుపుచుండ రాస్ సేనం వారిపైబడి. రంగును భంగుచేసెను. మాకళె ఉత్తరమునమున్న హోలువాలో జరిగినదీ వృత్తాంతము. అబిసీనియులదాడికి తాళలేక ఎట్టకేలకైన అటు పర్వతెత్తు ఎందరో ఇటాలియనులు చంపబడిరి. కమాండింగు ఆఫీసరుగూడ శిరస్సర్గమందెనని, అడిస్ అబాబా ౨౫ నవంబరు రూటరువార్త తెలుపుచున్నది.

వార్తలు, ఖండనలు

౨౨ వ తేదినాడు ఒక రోమునగరపు పత్రిక అబిసీనియా యువరాజు విమానముక్రింద కూలుటచే మరణించెనని ప్రకటించెను. అది అసత్యమని ౨౫ తేదినాడు అబిసీనియా ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి.

అబిసీనియా చక్రవర్తి జజీగ నగరమునకు పోయినపుడు అబిసీనియా జాతినాయకుడొకడు శత్రుసేన నెదిరించక, వెనుకకుపోయెనని తెలియగా చక్రవర్తిగారు విచారణచేసి అతనిని జాటీలతో బహిరంగప్రదేశమున కొట్టించుటకును అతని ఆస్తిని గొరాహె సంరక్షణలో మరణించినగిరాస్మాక్ అఫువర్కీగారి కుమారుని పరము చేయుటకును అతని అనుచరులను అబిసీనియా సేనలో చేర్చుకొనుటకును ఉత్తరువొసంగెనట

ప్రకటన.

సమస్తజనులకు తెలియచేయడ మేమనగా మనరాజ్యమునందు లోకులు చాలావరకు విలాయతిసుంగు నూనెను వాడుచున్నారు. దానివలన శరీరమున అనేకరోగములుత్పన్నము లగుచున్నవి గనుక మానద్దమంచి తెల్లనువ్వులనూనె సద్దముచేసి చౌకధరకు విక్రయించుచున్నాము. ఒకసారికొని చూచిన మీకే తెలియును.

తుల్ జారాం పాపాలాల్,
తేలీ ఫైలుఖానా,
బ్రాహ్మణవాడి, హైద్రాబాదు



అందమైన రబ్బరుముద్రలు అచ్చుపనులు

సకాలమున సరసమైన ధరలకు చేయబడును. నమూనాల పుస్తకము కోరినపంపబడును. జిల్లాలవారు ఆర్డరుతో ౧ రూ అడ్వాన్సు పంపవలెను.

శ్రీమసాగర ముద్రాక్షరశాల,
గౌలీగూడ, హైద్రాబాద్ (దక్కన్)

౨౦౦౦౦౦౦

మలేరియా మరణములు

ప్రతియేటను మలేరియావల్ల మనదేశములో యిరవైలక్షలమంది మరణిస్తున్నారు. ఆ మరణములు సాధారణమైనవికావు. హృదయ కుహరాలనుండి కదల్చివేసే చలి, శరీరాన్ని ప్రేల్చివేసే ఉష్ణము, శిరాన్ని పగులగొట్టే తలనొప్పి, కాలుచేతులనునములు కొనిలినివేసే నొప్పులు, ఫీసులు వీటితో యమయాతనను అనుభవించినమీద వచ్చిన మరణములు. ఇంతటి బాధకుమునకు కారణము మలేరియా. మలేరియాను పూర్తిగా మాన్పుటకు మందు లేదనే పిచ్చినమ్మకము దేశములో వ్యాపించినది. అందుకు గుణమీయలేని యీ నొప్పిమందులే కారణము.

మలేరియాను పూర్తిగా సంహరింపగలశక్తి "అర్క" వద్దవుంది. "అర్క" ప్రయోగము తిరుగులేని చక్రాయుధప్రయోగమే. ఎంతటి తీవ్రమైన జ్వరాలనన్నను పారద్రోలుటలో "అర్క"తో పోల్చదగినదిమరియొకటిలేదు.

అర్క

జ్వరములపాలిట చక్రాయుధము

అర్క—అన్ని మందులషాపులలో వనుదొరకును

కేరళసబ్బులు

ఘనతకెక్కిన రాజప్రతినిధియొక్కయు, మదరాసు గవర్నరు యొక్కయు [illegible] ఏకత్వమున బజారులోని హిందూదేశపు సబ్బులలో కేరళసబ్బులు శ్రేష్ఠమైనవి. చందనసబ్బువెల తగ్గినది.

ఏజంట్లు:—**యం. బి. సుబ్బారావు అండుసన్స్**
హనుమాన్ టేక్డి
హైదరాబాదు [దక్కన్]

ఛగన్‌లాల్ నారాయణ్‌జీ
అత్తరువ్యాపారులు
మచ్లీకమాన్ హైద్రాబాదు

మావద్ద అన్నివిధములైన స్వదేశీఅత్తరు తైలములు. అగరుబత్తీలు, కుంకుమపూవు, ఛాయా సబ్బులు, జర్దా మొదలగునవి అమ్మబడును.

కావలెను.

తెలుగు, మహమ్మదీయ యువకులు మావ్యాపారమునుజరుపుటకు కావలెను.

సలహోప్రయోగము నడిచిన విజయము నమ్మకము. దరఖాస్తు పెట్టుకొనుము c/o పోష్టు బాక్సు నెం. ౭౨ బొంబాయి లేక

c/o ఆర్. నారాయణరావు గారు.
వామననాయకు గారిబంగళా,
గౌలిగూడ, హైదరాబాదు.

మహావసంతకుసుమాకరము

ఇయ్యాది మధుమేహమనువ్యాధికి జిక్కిసౌఖ్యములకు దూరులైనవారి పాలిటికనియితరమేహములపాలిటిని శ్రీరామబాణము. శుక్లనష్టమమూత్రరోగములు, సమస్తరోగములు, శ్వాస, కాస, క్షయ, మొదలగువ్యాధులనుండివిముక్తి నొందించి సంభోగశక్తి, వీర్యవృద్ధి కలుగజేయుటయందసమానప్రజ్ఞగలది. స్త్రీల త్రివిధ కుసుమవ్యాధులు, గర్భస్రావ పతనదోషములను, హరింపజేసి దేశవంశప్రతిష్ఠలకు అలంకారమగు సత్సంతానము ప్రసాదింపజేయును. ౧ తులం రు ౩౦-౦-౦ లు

నోటు:—సశాస్త్రీయమైన ఔషధములు సిద్ధముగానున్నవి. కోరువారికి కేట్లాగుడు చితము.

శ్రీ సరస్వతి ఆయుర్వేద ఫార్మసి
ప్రొప్రైటరు, ఆయుర్వేదవిశారద కొత్త వెంకటనారాయణగుప్త, యం. బి. హెచ్. ఖమ్మంమెట్టు (నైజాం)

వెస్టెండుటాకీసులో

నవంబరు 7 గురువారము నుండి
నాల్గవ వారము జరుగుచున్నది.

అత్యద్భుతమగు నృత్యము, గానములతో గూడిన
నవ్వధమేయుక్కు పాటచే తయారుచేయబడి హిందూదేశమంతట
ప్రసిద్ధినడసిన

దేవదాసు

నటరత్నములు

సైగల్, జమునా, రాజకుమారీ

సానియాల్ యొక్క సి. డె.

రాయల్ టాకీస్‌లో

23 నవంబరు శని వారమునుండి
2 వ వారము జరుగుచున్నది.
ఈస్టర్న్ ఆర్ట్స్ తయారుచేసిన

ఆనందము, మనోజ్ఞము, ఉత్సాహముగలిగించు

బాలహత్యా- ఖూనే నాహఖ్

నటరత్నములు

శాంతకుమారి, చాందుకుమారి,
యాసమీన్, బి. సర్కారి,
ఫిరోజు దస్తూరు, గోప్, కమలాబాయి

కృష్ణాటాకీస్‌లో

27 నవంబరు బుధవారమునుంచి
మాడన్ను థియేటర్సువారిఫిల్ము

అపరాధి- అబల

మిస్ రోజ్, లక్ష్మి, యూసుఫ్, అంఫిదీ, నర్బదాశంకర్

రాబోవుచున్నవి.

ఖతలేఆమ్
జోషేవతన్
ఖూన్ కాఖూన్ or
హామ్లెట్
ఖానేచక్కర్

ఆంధ్రులకు
30 లక్షల నిజాం రాష్ట్రాంధ్రుల అభివృద్ధికి ముఖ్యసాధనము? గోలకొండ పత్రికా పోషణము.

గోలకొండపత్రిక

GOLKONDA PATRIKA
HYDERABAD-DECCAN
The First Telugu Bi-Weekly in Andhra Desa and the only Telugu Newspaper for H.E.H. The Nizams Dominions

దేశ భక్తులకు
నిజాం రాష్ట్రమందు ఎనిమిది జిల్లాలలోని ఆంధ్రుల [illegible] సాధనము? గోలకొండ పత్రికలో ప్రకటనము.

Vol. 10.	Thursday 28—11—1935	No. 55

ప్రధానమంత్రిగారికి హైదరాబాదు రాజకీయ మహాసభవారి విజ్ఞప్తి

ప్రభువుగారి రజతోత్సవ సందర్భమున రాజ్యాంగ సంస్కరణములు కోరబడినవి

హైదరాబాదు రాజకీయ మహాసభయొక్క కార్యనిర్వాహకసంఘసభ్యులు ౨౫ నవంబరు మంగళవారమునాడు హి. ఘ. హ. నిజాం ప్రభుత్వ సంఘాధ్యక్షులగు మహారాజా సర్ కిషన్‌ప్రసాద్ బహదర్, యమీనుస్సల్తనత్, కె. సి. ఐ. ఇ., జి. సి. ఐ. ఇ. గారికి యీ క్రింది విజ్ఞప్తిని సమర్పించుకొనిరి.

"ప్రధానామాత్యవర్యులైన [illegible] విన్నపమును చిత్తగించెదరుగాక!

హైదరాబాదు రాజకీయ మహాసభయొక్క కార్యనిర్వాహక సంఘముయొక్క [illegible] సభ్యులము, [illegible] ప్రభుత్వ సంస్థలయందలి యితర గౌ॥ సభ్యులను విషయ విశేషములతో [illegible] ప్రభుత్వ సంఘమునకును హైదరాబాదు ప్రజలయొక్క [illegible] తెలిపి, [illegible] అభివృద్ధికి, [illegible] మార్గములను సూచించగలదని [illegible].

[illegible], గౌ॥ ప్రభుత్వ సంఘసభ్యులను మా విన్నపమును జాగ్రత్తగాను సోదరముగాను ఆలోచించగలరని మేము దృఢముగ [illegible] చున్నాము.

[illegible] లో మహోన్నతస్థితి వహించిన [illegible] ప్రభువుగారు యీ సంస్థానమునకు అవసరమైన సంస్కరణములను ప్రవేశపెట్టి [illegible].

"ఈ సంస్థానములో మొదటనుండి [illegible] విధానము శుద్ధమైన [illegible] విధానము. మొదట సర్ సాలార్ జంగ్ గారు [illegible] శాసన బద్ధమైన [illegible] రాజ [illegible] లను నేర్పరచిరి. సర్ అస్మాన్‌జాగారి [illegible] సహాయాధికారియే ప్రభుత్వాధికారము వహించి అతి నిరంకుశముగ ప్రవర్తించుటచే నేను వెంటనే [illegible] దీనికొనవలసి వచ్చినది."

అని నుడివియుండిరి.

ఈ దోషమును పోగొట్టుటకై క్రొత్త పరిపాలనా విధానము నేర్పరచుచుండెను. [illegible] శాసనము [illegible] అధికారులయొక్కయు అనధికారులయొక్కయు సహాయముతోను, సలహాతోను శాసనములను, తదనుసారములగు నియమములను చేయుటకు ఒక శాసనసభయు స్థాపించబడెను. ఈపద్ధతి [illegible] వరకు యుక్తమైనదే; [illegible] కాలములో శాసనసభయొక్క [illegible] ఏవో కొన్ని చిన్న మార్పులుమాత్రము జరిగెను. అంతే.

[illegible] నవంబరు [illegible] తేది జరిగిన [illegible] లో, అనగా నేడుండునట్టి ప్రభుత్వ సంఘము స్థాపించబడినప్పుడు హి. ఘ. హ. నిజాం గారు [illegible] నుడివియుండిరి.

నిజాం రాష్ట్ర ప్రధాన మంత్రి



మహారాజా సర్ కిషన్ ప్రసాద్ బహదర్
యమీనుస్సల్తనత్ కె సి ఐ ఇ, జి సి ఐ ఇ.

"కాలము మారుటవలనను, [illegible] జీవితము [illegible] తో గూడినదగుటచేతను, [illegible] పథమందు నూతన [illegible] భాస్కరుడుదయించుటచేతను, నారాజ్యముయొక్క అంతఃసంబంధమును బహిస్సంబంధములును నగు అవసరములను [illegible] ట్టియు, నేను ఒకడనే సర్వాధికారముతో మరియొకరితోడు లేక రాజ్యమేలుట నాకు చాలగొప్ప భారమైనది అందుచే వెంటనే ఆలోచనము [illegible] చాలవలెనని [illegible] అవసరమేర్పడినది. ప్రతినిధియు [illegible] పరిపాలనా విధానముయొక్క [illegible] యోజిత్వము [illegible] అవిధా [illegible] చూచి నేను మెంతో దూరము ఆలోచించిన పమ్మట, నా ప్రభుత్వము [illegible] నేర్పు, అభివృద్ధి శక్తిని ఆపాదించగల ఒక క్రొత్త రాజ్యాంగ శాసనము నేర్పాటు చేయుదలచితిని [illegible] ఒకే అధికారికి ఒప్పచెప్పబడి [illegible] ప్రభుత్వముకంటె [illegible] గుర్తుగురు [illegible] అధికారము వహించిన చో అనేకలాభములుండునని యితర రాజ్యములలో [illegible] ది కావున ప్రజల క్షేమ [illegible] యీలాభములను సమకూర్చవలయునని నా హృదయాంతరాళమందలి కోరిక."

[illegible]

Printed and Published by G Ramakrshna Reddy at the Golkonda Power Press, Hyderabad Editor K. Balakrishna Reddy

మంగళము

—శ్రీ. విశ్వనాథ శాస్త్రిగారు.
(నైజాం కాలేజి ఆంధ్రాచార్యులు)

సీ॥ ఏదంక జూచిన నింపు జనించెడు
పచ్చపైరులమప్పు పసలుమించె
పసలుమించిన పైరు పసిబూవి కాపున్న
కన్నె మిన్నల హోయల్ వన్నెమీర
మీరువన్నెలసౌరు మింటి వర్తించెడు
జేకి పచ్చపంబులు కేరవాక తెక్కు
గుల్కు చిన్నెల కేళి కొల్చిన యమితరము
ఏకవర్ణంబుల మాలివిజెలంగ
గీ. తెలంగిరియొప్పు ... జగము
జగము విభ్రమసాంద్రకాంతిసత్సంపదలించె
సంచలించిన సేనాని వంచనపల
వడలగాంచెను నొకకన్నె యన్నుమిన్న

* * * *

సీ. వనవృక్షపాళిపై వర్ణపుటెల్లతే
యల్లిన మేల్పందిరి గమితె చెంచట
కుంజపుంజంబుల కుదురైన గృహముల
కొలిచివిడుపుగా కుదిరెనె చట
తద్యూమాని డిచెల్లెని తీర్చిన గద్దె
తీరైన బాటల తీరు లెచట
పసిరిక బంగారు వన్నె చేర్చిన భాతి,
పసిడియాడు రత్నకంబళము లెచట
తరుమూలముల సైకతస్థలి మర్మర
ధ్వనుల నచ్చుపు గొండవాక లెచట
పనిమినిగ్గులనీను పంకి నారీము లేర్చి
పైచిన వెనాహా ఖనన మెచట
కనులపండువు సేయు కప్పురపుటనంటి
కంబములింపుగా గట్టెలెచట
వివిధంపు రంగుల విరికంత తోరణాల్
వ్రేలగట్టిన విందు వేదు లెచట
ప్రొద్దుపోకకు కన్నె పూచిన సంపంగి
పొరుగున కొఫున్న పొలము లెచట
పందంపు నడయాడు చందక బెదరని
మందమందలు వేడి కందు లెచట
శా. లవలీరొంచొప్పొటనొంటిపై రొనిని గనిరొ
నవలద్వీజా నెట బరిదగ్గె నలరజేసె
నెవరలాండ్రొరవ్యూదయంబు లెచటగనిరో
యదిదియెవనమందు సర్వంబు నమరియుండె,
అముద్రితలవలినుండి.

కవితావేశము

కవిభూషణ
రాయప్రోలు సుబ్బారావుగారు
(ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాపీఠపు ఆంధ్రాచార్యులు)

చైత్రపల్లవలక్ష్మి చక్కిలిగింతలు
గున్న రింపగ పాడు కోకిలంబు
పండువెన్నెల జిన్నబాలు చేసిన వేళ
స్వైరజతుల్ వల్లించు భ్రమరబాల
జలకమాడిన నభోంగణాలక
... నాడు నెమిలి
దానిమ్మపగడాల కొనుపగను వేళ
నామకీర్తన చేయు రామచిలుక
భూవభోంతరాళంబుల బొంగిపొరలు
అమృత చైతన్యము స్తనంధయము పిబావ

సందేశము

బోయినేపల్లి రంగారావుగారు

సీ॥ ప్రాక్పశ్చిమ ... పగటిదాని!
ఆ ... యాధ్యకలహ
కరణయుంతువె? కొలి ... సంపు
స్వార్థయసందేశమే ... తెలపండు
దలమగొందువె! సినీబోలు థమ్ముకెట్టి
... కడుముతోడ వినెదరంట.
సీ॥ బంగారువన్నెమేల్ పరిహాసి ...
... కొలువుగనిచి
చిలుకపలుకుల నేల్ ... చేయుగజాలు
జిలిబిలిపలుకుల ... కెలసి
అలసుబవేళ నేల్ ... నివ్వరబాలు
అటులు ...
అబివయాశీస్సులేల్ ... లనుంగ గాలు
విప్పలదీపవల్ వీడుగాలిరి.
గీ. స్వర్గసౌధానుగమన సత్సరణి గాంచి
పడమ సంతోసచిత్తయై అరిగెనయ్యా
కంటుమనేమొ ప్రొకల! కగునయుంచి
పలుకవామాయ కల్యాణి బాలతోడ.

మంజరిద్విపద

"కన్నవారిని దుఃఖ కడలిలో ముంచి
గాంచువారలమన్న గంగలో గలిపి
బంధుమిత్రుల ఘోరవంతలో ద్రోసి
అంటతో నాటలు ఆడు మందిక రయో
తాతజే యనిపాడు చేసిలిక్కరయో
పరమపథం బేగ పొడగానను మ
మర........" అరుగకో సామి
నిలువుమా దయచేసి నిలువు మాయయ్య
అరుగుచున్నాడవా అరుగుచున్నావ
అనుకోను నంతలో సంతసించితివే
సరసుడవని ఎంచి సందేశమంప
దలచినాడను గాని దలపలేదట్లు
చాలను తెలిసె నీ సరసత్వమింక
పాషాణతుల్యుడా పరికింపనిక
సందేశమందించు శక్తి ఎక్కడిది!
పవను డావచ్చితే ప్రణమాలుమన్న
ప్రాణ్యమంబొనరు పవనునుగాంచె
కొనిమ్ము వాడెంతో కఠినుండు గాని
ఈశైన భయయుంచి ఎరిగింపగలడె
తరిదవంబొనరింతు బంధుప్రియుండె.

తాప్రపన్నుడే కవిబుద్ధియైనసర్వ
దైన పెంపారు వాగర్థ విన్యానుభూతి.
గీ. గగన బృంహితమయిన యఖండశబ్ద
మధురణించెడి నాభోవయంత్రమందు
సూక్ష్మ తంత్రులాకర్షింప సూచిపగిది
వినక యుంచెట్లు? తెలియ వినిపింపమందు.
ఇది యస్మత్కవితా విలాసమహంబు
వాగ్వల్లీ సమార్జించి శా
రద కొలాన నన్నుగ్రహించిన సు
వర్ణస్వేత వీణాభూమికా
మ్ముమలాన వ్యవసాయయోగము
మనోభీష్టంబు దీరంగ స
ల్పును మాంద్రాళియై యస్తానీ చెలువు
పాలుచు కెక్కటికీ తీయగన్.

వినారా?

మళ్లీ చింతపులుసు

హైదరాబాదు చింతపులుసు పరిశోధనా ... సిద్ధి సంపాదించినదని యిప్పటికైతే అందరికి తెలిసిపోయినది. ఆంధ్రభూమిలో కొన్నాళ్ళకిందట ఆంధ్ర చింతపులుసుమహా ... అని ఒకరు రాసియుండిరి. అంతా సర్దిగావుంది కాని ఆంధ్ర చింతపులుసు అనగానే తరతరాల నుండి వచ్చి పురాణాముత్తుల్యమైన వాళ కొచె ... సంకల్పించింది. హైదరాబాదు చింతపులుసుమహాత్మ్యం అని ఆయన గనుక రాయ లేదో ఆ గ్రంథం రాయనందువల్ల మానవష్టముకాదా ... వక్కీలు విచారిస్తి— కౌని— ... దృష్టి పెట్టుకున్న వక్కీలు— సీథా జవాబు యివ్వక పోవడం చేత "విరమించుకున్నా"

గాంధీపులుసు

యిప్పుడు చెప్పబోయ్యిందేమంటే గాంధీ మహాత్ముడు — అంటుకొరకే అయన్ని అంటరు మహాత్ముడన్నారయ్యా— చింతపులుసు పరిశోధనను చరిత్రప్రాధాన్యతలో పరిశోధన చేసినాడు. చేసి అది దికస్తుదచేస్తు, చలిజ్వరాలను పోగొట్టది అని సిద్ధాంతము చేసినాడు. మన హైదరాబాదుకు దీక్షితులు చాలా అవసరముంది. మరిన్ని వైద్యశాఖవారు మలేరియా యుద్ధము (క్యాంపేన్) చేస్తూ లక్షలు ఖర్చు పెట్టుకున్నారు, దీనిబదులు యింటింటవక చింత చెట్టు పెంచాలె, యింటింటికి నెలకు అర్ధసూసాయి చింతపండు పంచిపెట్టించవలె, కొతే ... ప్రాధాన్యతంతా చింతపులుసు లెక్కచెప్పి ... వాలె, స్కూలరము ప్రతాపరెడ్డిగారు "సింగ్రం" అనే పద్యాలు రాసినట్టు పద్యాలు రాసి వాళ్లకు జోడు తాలింపులు. వెయ్యిన్నూటపదాల్ను యిప్పించాలె. ఇట్లాంటి శాసనాలు చేయిస్తే ౫—౬ ఏండ్లలో పలమలేరియా నామునిషాన్ లేకుండాపోతుందని బల్లగుద్ది చెప్పగలను.

అంబలిమాహాత్మ్యం

చింతపులుసు అంటే "యాది" వచ్చింది. మన తెలంగాణాలో బీదవాండ్లకొరకు మంచి కొమ్ములులిరిగిన బ్రాహ్మలుకూడ యెండకాలములో జొన్నఅంబలి చింతకాయతొక్కు తింటారు. నిజంగా చింతకాయతొక్కు ఉడుకునుకు పల్చని జొన్నఅంబలిని నల్చుకుంటే నోట నీరూరుతుంది. పూర్వము వనపర్తి రాజాగారైన (మొదటి) రామేశ్వరరాయలవారు (రాజా శ్రీ. శ. ప్రాంతసువారు) ... ప్రమాదవశాత్తు గద్వాల ... కృష్ణాతీరంలో ఉండే వక పల్లెవహాయి ఆకలితో నాని ... పడిపోయాడట. ఒక బ్రాహ్మణియింటికి పోయి అన్నం పెట్టుమన్నారట. రాజాగారిని గుర్తించక ఆబ్రాహ్మడు అన్నము లేదు సంకటి మంగ చింతకాయ చట్నీ ఉందన్నాడట. ఏదో యింత పోయమన్నా అన్నాడట రాజాగారు. ఆకలితోన్న కడుపు కాబట్టి కాని మజాతో వీ కడుపునిండా తాగుకొని లేచిపోతూ అయనపేరు అడిగి రాసుకొని ఆ తాజ్యానికిపోయి ఆబ్రాహ్మనపేరట వక పెద్దయినాం యిచ్చి అంబలిమాన్యం అనే నాదుయిచ్చినాడట, అమాన్యంయిప్పటికి నడుగుతూవుంది. చూచినారా చింతకాయ మాహాత్మ్యము

అంబేడ్కరు బాంబు

ఉండుండి అంబేడ్కరు అనే బొంబాయి హరిజన నాయకుడు బాంబు విసరవేసినాడు. నేనున్ను నావాళ్ళున్ను హిందూమతాన్ని వదలి వేస్తాము పొండు అన్నాడు. మేము హిందువులుగా యింక చస్తామా చాననే చావము అన్నారు. అందుపైన యింకేముంది అందరు సర్వస్వతంత్రాన్ని పవగొడ్దామని అంబులు పొదిన వేసుకొని బయలుదేరినారు. (తీరా కడపదాకే వరకు ఆయుధశాసనము మూలాన తేలికైనవట్టిన్నీ ... వరుసములో ... బిగించుకొని బైలుదేరినారు లెండి.)

స్వయంవరం

ఇది కొత్తపద్ధతి స్వయంవరం అనగా మత స్వయంవరం, నాలుగు దిక్కులనుండి మత గురువులువచ్చి దిగినారు. ఫాద్రీలు, భిక్షులు, దిగంబరులు, మౌల్వీలు, సిక్కులు, వగైరాలు తమ తమ మతగ్రంథాలను తీసుకొని వచ్చినారు. అంబేడ్కరుగారికి గ్రంథాలు సమర్పించుకొని మా మతం వస్తువు మావిషవస్థలో అని ప్రార్థిస్తున్నారు. అంబేడ్కరు గ్రంథాలయము ఏకదమ్ముగా పెరిగిపోయింది. అందరికి ధర్మసమింపుడు. ఎవరికి ... మాట యిచ్చితే దు. మన హైదరాబాదునుండి కూడ కొందరు బయలుదేరినారు. ... బహుమానం యిచ్చినారు. ... ఇస్లాంకమ్మని బోధించినారు. హైదరాబాదునకు దయచేయవల్సిందని దావత్ ఇచ్చినారు, ఇప్పుడు ఫురుసతులేదు. పంచాంగ జ్యోతిషముకొని ... చెలచున్నాడట. అయితే.

ఇంతయూ తమ మతంలోకి అయన్ని ప్రవేశ పెట్టాలని చూస్తే వక్క మనఆంధ్రులు మాత్రం యింకా ప్రయత్నించేయంది చాలా ఆశ్చర్యంగా వుంది. ఆగాఖాన్ గారు కూడా ప్రయత్నం చేయవల్సిందే. అంబేడ్కరుకూడా దాంట్లో చేరితే బాగుంటుంది. యెందుకంటే యిన్నిమతాలున్నాయి కదా. రాజవర్ణా స్వర్గలోకానికి ఉత్తరమిచ్చి సిఫారసు చేసేవారు లేరుకదా. ఆగాఖాన్ గారి మతంలో మాత్రం అశక్తి వున్నది. మనం ఎన్నితప్పులు చేసినా అగాఖాను గారి దయవుంటే వారికేదో సమర్పించుకొని నేదిప్రత్రం పుష్పం ఫలంతోయం!) సమర్పించుకొని స్వర్గలోకానికి దాఖలాచిట్టీ దొరికించుకుంటే ఆకే పదివేలు. ఇంపీరియల్ బ్యాంకుచెక్కు తిరుగుతే తిరుగుతుందేమో కాని ఆగాఖాను చిట్టీకి తిరుగులేదంట. పాపాలన్ని మాఫీచేసినాము మా లెక్కల్లో కూడా జమాఖర్చులు వ్రాసుకొండి అని చీటీ దొరికిందంటే యమునిబ్యాంకులోని సదర్ మహాసిబ్ గారైన చిత్రగుప్తులు లెక్కలంత మార్జికమార్జి మున్నకు మున్నా చేసి వేస్తాడట. కాబట్టి అంబేడ్కరుగారికి సంగతి యెవరన్నా తెలిపితే బాగుంటుందని యిందుమూలంగా తెలుపుకొంటున్నాను.

పత్రికనింపులు

కంపోజిటరు:—అయ్యా! పత్రికలో కొంత జాగా ఖాళీవున్నదండి. ముద్రించుట కే విషయమేమీ కనబడటంలేదు.

సంపాదకుడు:—అలాగా! అయితే వ్రాసికో. ముందుశీర్షికలు వ్రాయుము.

"౧. మోటరు ప్రమాదము, ౨. ఒక యోధనుడు మరణావస్థలో నుండుట, ౩. ప్రజలు సానుభూతి చూపుట." క్రింది వివరములలో ఒక ఖాళీక్రిందకూర్చుదము. ఇక విషయము వ్రాసుకో. "నిన్నటిదినము సికింద్రాబాదునుండి వచ్చు కిరాయి మోటారుక్రింద ఒక యౌవనుడు పడెను. అతనికి మంచిగాయములు తగిలినవి. మెదడునకు మంచి దెబ్బలు తగిలినవి. వాడు వెంటనే స్మృతితప్పి పడిపోయెను. చికిత్సకొరకు సర్కారు వైద్యశాలకు గొంపోయిరి."—

చాలునా?

కంపోజిటరు:—చాలదండి.

సంపాదకుడు: అయితే వ్రాసుకో

"యౌవనుడు ప్రస్తుతము దుర్దశలో నున్నాడని తెలియుచున్నది. అప్పుడే యీసమాచారము నగరము నందంతటను ప్రబలినది జనులు గుంపులుగుంపులుగా వచ్చి చూచిపోవుచున్నారు. రోగిబంధువులు మిక్కిలి దుఃఖించుచున్నారు. చాలునా?

కంపోజిటరు: ఇంకా కొంతకావలెనండి.

సంపాదకుడు: సరే! వ్రాసికో, వైద్య విద్యావేత్తలగు డాక్టరు నాయుడుగారు రోగికి చికిత్స చేయుచున్నారు. డాక్టరుగారు కడు ఓపికతో అ. సామర్థ్యముతోను పని చేయుచున్నారు. కొంతవరకు యౌవనుడు జీవించునని ఆశకలుగుచున్నది. చాలునా!

కంపోజిటరు: ఇంకా రెండుపంక్తులుంచండి.

సంపాదకుడు: సరే! వ్రాసికో, "మేము పత్రికలో ప్రకటించిన పిమ్మట ఈ వార్త అబద్ధమని మాకు యాథార్థ్యమానం తెలిసినది.



స్థానిక వార్తలు

జూబిలీకి యితర సంస్థాన ప్రభువుల రాక

ఘనతవహించిన మైసూరు మహారాజుగారు, పక్షము రోజులలో, హైద్రాబాదకువచ్చి బషీరుబాగులో, నైజాం ప్రభువుగారి అతిథులుగా, రెండు నెలలుందురనియు, జూబిలీ సందర్భమున ఇక్కడనే యుందురనియు, ఇంకా, కొందరు సంస్థానాధీశ్వర్లు జూబిలి సందర్భమున రానున్నారని హైమ్సు పత్రిక తెల్పుచున్నది.

జమానతు

మహారాజా సర్ కిషన్ప్రసాదు బహాదరు వారి ఆజ్ఞప్రకారము, జిల్లా రక్షకశాఖ మహాసబులకు జమానతు ప్రతిబంధకము మంజూరుచేయబడెను.

వై. యం. ఐ. యస్. సంఘము

డా॥ మెహరువాన్, డా॥ రుస్తుంజ హోంగిరు గార్లు, తమ కీ॥ శే॥ మాతాపితల స్మారకార్థమై యంగ్ మెన్స్ ఇంప్రూవెంటు సొసైటి, [సుల్తానుబజారు] గ్రంథాలయము వారికి, ఒక రెగ్యులేటరు ఘడియారం, విద్యుచ్ఛక్తి, గ్లాసుకేసుతో సహాదయచేసిరి.

శ్రీమతి బ్రిజ్‌లాల్ నెహ్రూసతి

౧౫ వైనాడు

నెహ్రూసతిగారు, రాణులు, బేగంలు రాకుమారికలు ఇంకా ఎందరో యువతీమణులముందు, ఉపన్యసించుచు, "ఉన్నతవిద్య గడించుడు; అవసరములందు, పొట్టపోసికొనుటకు ఏదేని చేతిపనియందు నిపుణత గాంచుడనియు" స్త్రీలకుపదేశ పూర్వక సలహానిచ్చిరి.

ప్రదర్శనము

పారిశ్రామిక కార్యదర్శిగారి కచేరిలో,తో టప్రదర్శన తేదులనిర్ణయించుటకై, సభ జరిగియుండెను. అందు, జనవరినెల మొదటివారము ప్రదర్శనము జరుపుటకు నిర్ణయింపబడెను.

రంజాన్ సెలవులు

రంజాన్ నెలలో, ప్రభుత్వ కార్యాలయములు పాఠశాలలు, ౯ నుండి ౧వరకు తెరచియుండుటకు, ప్రభుత్వశాఖవారు ఆజ్ఞాపించియున్నారు.

టక్కర్

సైఫాబాదలో ప్రకటన శాఖ ఉద్యోగిని, మోటరు ఢీకొనినందున, తొడఎముక విరుగుటే గాక దేహమున అచటచట గట్టిదెబ్బలు తగిలెను. అంత ఉస్మానియా ఆసుపత్రిలో చేర్చబడెను

ఫైనాన్సులో విద్యా విషయ విచారణ

ఫైనాన్సు మహకమాలో విద్యా విషయముల ఒకకమిటి విచారించినది. అందు హైదరీ, మెహదీగారలు ముఖ్యులు.

నేత్ర చికిత్సకై బొంబాయి కేగియుండిన, నవాబు రుస్తుంయార్జంగ్ గారు నగరము తిరిగి వచ్చిరి. ఆరోగ్యము చేకూరుచున్నది.

అబ్కారిశాఖలో ఏర్పాట్లు

౪౦ ఏండ్లు మించినవారికి ట్రేనింగు

అబ్కారి శాఖలోని, విధ్యుక్తధర్మముల నెరుగక, ౪౦ ఏండ్లు మించినందున పరీక్ష అనవసరమని యున్నందున, సర్. మహారాజాబహాదరుగారి ఆజ్ఞానుసారం, అట్టి ఉద్యోగస్థులకు 3 మాసముల ట్రేనింగ్ ఇవ్వవలయునసియు. ఈకాలమున, వారికి పూర్తి జీతమును, వీరిస్థానమున పనిజేయువారికి మున్సరమి అలవెన్సు ఇచ్చుటకును, మంజూరి చేయబడెను.

రాకపోకలు

బ్రిగడియరు మిర్జా ఖాదరుబేగు, సర్దారుబహాదరు మెకార్టనీ గారలు ప్రభుత్వకార్యము పై బొంబాయి యేగనున్నారు.

క్వెట్టా నిధి

రాజాబహాదరు వెంకటరామారెడ్డిగారి ఆజ్ఞపై, జి. రఘునాథమల్ బ్యాంకరుగారు, క్వెట్టారిలీఫ్ ఫండ్ కమిటీవారు ప్రోగు చేసిన చందాలోని ౧౨వకిస్తుక్రింద ౧౦౦౦యా. వైస్రాయి గారికి పంపిరి. ఇదివరకు ౨౪ వేలు పంపబడెను.

క్రొత్తయూనాని దవాఖానా

ఇందూరు [నిజామాబాదు] లో దవాఖానా తెరచుటకు, ౧౯ వై ప్రొద్దటి బండిలో యూనాని వైద్యపు సదరు మొహతమీముగా వేగిరి.

ఇప్పటి-అప్పటి-వైద్యము

యూనాని వైద్యవిద్యార్థుల సంఘము వారు జూబిలీసందర్భమున ఈక్రిందివిషయముపై పోటీవ్యాసమువ్రాయించి బహుమాన మిచ్చుటకు తీర్మానించినారు.

"ప్రస్తుత వైద్యమును, పురాతన వైద్యముతో పోల్చుచు పురాతన వైద్య మెందులకు గణనీయమో తెల్పుచు, యూనాని వైద్యము లేవదీయుటకును, అది తన పోగొట్టుకొన్న స్థానమును పునఃఆక్రమించుటకు అచరించు విధానము లెవ్వి?"

ప్రాయశ్చిత్తకరమగు పర్యవసానము

అదాలతు తీర్పు

నకలు జయార్ చెప్పుకునుట ముల్కిం మురత్తబె మహాక్మామె అదాలతు ఫౌజుదారి బల్దా—

మొకద్దమా

యిల్లతు యిజ్జతు హతకు

మొకద్దమా నెం॥ ౬౦౧

బాబతు సన్ ౧౩౪౩ సా॥

రిజష్టరు నెంబరు (౨) యిజులాసు

నిజామతు అవ్వలు మోరకె చ౭౯

అశాన్ ౧౩౪౩ సా॥

ముసమ్మి వెంకటస్వామి వ॥ నారాయణస్వామి (అన్నారావు) వయస్సు ౩౮. సం॥ పేష వికాలతు సాకిన్ అందరూనే దరీచేఖౌర—

నేను పోలీసుల దరఖాస్తు యిచ్చినాను. నసీరొద్దీన్ యింక ముద్దయి అన్యాయంగా నాభూమిమీద కబుజా చేసుకున్నారు, (సర్కు) దరఖాస్తు యివ్వలేదు పున్నం చందు యిలాయి బక్షుతో చెప్పలేదుకదా ముద్దయి నావద్ద సర్కు చేయలేదు.—

నకలుఫయిసలా మొకద్దమా యీ దిగువన యిజులాసు ఆలీజనాబు నాజిం సాహెబు అవ్వలు అదాలతు ఫౌజుదారి

మొకద్దమా—

యిజ్జతు (రేజి) హతకు

ముసమ్మి లుతుఫెఅలి వ॥ గులాంఅలి వయస్సు (౩౦) సం॥ పేష వ్యవహారం ముద్దయి—

(బనాం)

ముసమ్మి వెంకటస్వామి వ॥ నారాయణస్వామి [అన్నారావు] వయస్సు (౩౮)సం॥ సాకీన్ అందరూనే దరీచఖౌర పేష వికాలతు ముల్జిం—

నకలు ఫౌజుదారి బల్దా నెం॥ మొకద్దమా (౬౦౧) బాబతు సన్౧౩౪౪సా॥ రజష్టరునెం [౨] తారీఖుఫయిసల మొకద్దమా చ౨౮ అజూరు ౧౩౪౪సాలు,

ఫరీకులు స్వంతగా హాజరు వెంకటస్వామి యిజులాసు ముందట ముద్దయితో మాఫీ అడిగినారు. ముద్దయి యీ మాఫిని వొప్పుకున్నాడు, యిద్దరు ఫరీకులు రాజి అవుటం వలన మొకద్దమా కారిజముల్జిమునబరిచాయవలిసినది. ఫఖ్తు.

మరహూన దస్తఖతు

ఆలీజనాబు మీరు హొసంఅలీ ఖాన్ సాహెబు నాజింఅవ్వలు అదాలతు ఫౌజుదారి బల్దా. మరహూ దస్తఖతు

ముల్జిం వెంకటస్వామి వకీల్.

ఎఱ్ఱ చక్కెర	. ౬-౧౪
తెల్ల చక్కెర	. ౧౩
మదరాసు చక్కెర దొడ్డది	,, ౧౩౪
వేరుసెనగ గింజలు చిన్నవి	,, ౧౬
పసుపు	. ౧-౨౪-౧౩
మిరప కాయలు మొదలు	. ౨౫-౨౦
చింతపండు మొ॥	. ౧౬-౪-౧౬
మెంతులు మంచివి 16 సేర్లకు	౨-౨౧
అల్లం 12 సేర్లకు మొదలు	౧౪
వేరు శెనగనూనె 12 ,,	౩౪౨
నెయ్యి	౪౪-౪౨

అబిసీనియా యుద్ధము

పోయిన నాలుగుదినములనుండి యిక్కడికి తెలిసిన యిటలీ అబిసీనియాల యుద్ధ సంబంధములగు వార్తలను పరిశీలించగా యిటలీకిఅపజయములును, అబిసీనియాకు విజయములును విశేషముగ కనబడుచున్నవి. ఇటలీసేనలకుమార్షల్ బాడ్లియోగారు సర్వసేనాధిపతిగ నియోగించబడుటవలన యిటలీసేనలు పూర్వముకంటె త్వరితముగ అబిసీనియాలో ముందుకు నడువగలవని యాశించబడియుండెను. కాని మరల యిటలీవారు యుద్ధమునకు పూనుకొనుటకు ముందు అవసరములైనయందు యేర్పాట్లనుగావించుకొనుటకు అరు వారములు పట్టునని యుతెలుపబడెను. "హుంశా ఉవాగములవరకు యుద్ధము తాత్కాలికముగ నుండదని చెప్పి యిటలీవారు అబిసీనియావారిని మోసపుచ్చదలచియుండవచ్చును. అబిసీనియావారు యిపుడు యుద్ధములేమికజా, ముందు యిటలీవారు తిరిగి యుద్ధమునకు పూనుకొనినపుడు చూమకొంచము లేమనితలచి అజాగ్రత్తగానున్నచో అసమయములో వారిపైబడవచ్చునని యిటలీవారు అశించియుండవచ్చును. లేదా ఇటలీవారు యుద్ధము ఆపియుంచిన సమయమిది గనుక, యిదే సమయములో వారిని నాశమొనర్చ వెవని అబిసీనియా సేనలు ముందుకువచ్చినచో అప్పుడుబాంబులవర్షముతో వాటని హతమొనర్చసమనియైన యిటలీవా రనుకొని యుండవచ్చును. లేదా నిజముగ క్రొత్తసైన్యాధికారి క్రొత్త వ్యూహములను పన్నుటకును ముందుపోయిన సేనలకు చాలవెనుకబడియున్న మందు సామగ్రి అహారపదార్థములు చేర్చుటను, ముందు దుర్గమమగు లోయలతోను బురదఅడవులతోను నిండినప్రదేశమున సేనలుపోవుటకుమార్గములను సుగమముగ గావించుకొనుటయును అంత వ్యవధి అవసరమని తలచబడి యుండవచ్చును. లేక, జాతి సమితి పేరుచే ౫౨ దేశములు యిటలీకి యుద్ధమునజరుగుట కవసరములగు అయు ధాది సామగ్రులను అహారపదార్థములను యిటలీకిపంపబడకుండునట్లు నియమించుటచే, యిటలీ యిపుడు తనయందు సాధనములనన్నింటిని వెంటనే ఉపయోగించి వ్యయము చేసిన ముందుగతి యేమగునో యనుభయముతో ముందుకు తగిన కట్టుదిట్టములనుచేసికొనుటకై అవ్యవధిఅవసరమైయుండవచ్చును. మొత్తముమీద యివన్నియు నూతకారణములుగ నుండునని చెప్పవచ్చును

బజారు ధరలు

దమ్మవై రామన్న గారు

(ఉస్మానుగంజు)

౨-౨౩-౧౯౩౫

		పల్లా 12 రు.అ.పై
గోధుమలు జెలాల్య మొ॥		,, ౧-౨-౧౧౪
బియ్యము కొత్తవి మొ॥		,, ౧-౨౪-౧-౨
,, సానకరాంలు క్రొత్తవి		,, ౧౩-౧౩౪
,, టిటా పాతవి		,, ౧౬-౪-౧౬
,, కిచిడి సాంబారులు కొత్తవి		,, ౧౫-౪-౧౬
,, రాము నాగరాలు కొత్తవి		,, ౧౪-౪౧౪
,, పెహాడీలు మొదలు		,, ౨౪-౧౫
కందులు	పెద్దవి	,, ౧౧౧
కందిపప్పు	పెద్దవి	,, ౧౫-౧౪౪
పచ్చపెసలు		,, ౯౪-౧౦
పెసరపప్పు		,, ౧౫
నల్లపెసలు		,, ౫
మినుములు		,, ౩౪
మినప పప్పు		, ౧౪౪
ఉలవలు		,, ౩
జొన్నలు		,, ౫-౯౪
శెరి సెనగలు		,, ౧-౨౪-౧-౨౪౪
సెనగలు		,, ౧౦-౧౦౹
పుట్నా		,, ౧-౨-౧-౨౹
తేపుడు		,, ౩౪-౪
పత్తిగింజలు		,, ౩౪-౩౪౪
అలుసందలు		,, ౯-౯౹
అనుములు		,, ౬౪-౬౪౪
నువ్వులు		,, ౫౪-౯
బెల్లము		౧౬-౧౬౪౪

నిజాం రాష్ట్రమందు ధరలు

౧౩౪౫ ఆజారు మొదటి పక్షములో నిజాం రాష్ట్రమందు నగరములోను, వివిధ జిల్లాలలోను ధాన్యాదుల ధర యెట్లుండెనో క్రింది పట్టిక వలన తెలియనగును. హాలీ రూపాయ ౧ కి ఎన్ని శేర్లు, చటాకులు ఉండెనో తెలుపబడినవి.

జిల్లాలు	మొరటు రకపు బియ్యము	మొదటి రకపు వడ్లు	రెండవ రకపు వడ్లు	గోధుమలు	జొన్నలు	సజ్జలు	రాగులు	మొక్కజొన్నలు	ఉలవలు	ఉప్పు
హైద్రాబాదు నగరము	9- 0	...	...	10- 0	10- 0	11-11	...	...	10- 0	9- 0
వరంగల్లు	7-14	15- 0	17- 7	7-11	13- 3	...	...	15- 5	9- 0	9- 3
కరీంనగరు	8- 3	15- 5	16- 5	8-11	12- 6	...	...	11-15	11- 3	9- 0
ఆదిలాబాదు	7-12	15-10	17- 7	9-15	13- 7	...	...	12- 6	10- 3	8- 3
మెదకు	9-14	16-14	17- 15	11-11	14- 8	12- 0	...	...	11-14	8-10
నిజామాబాదు	8-12	15- 0	18- 5	10-11	13- 0	11-12	16- 0	11- 0	10-11	8- 8
మహబూబునగరు	7-14	16-13	18- 8	6-13	12-11	12-14	16- 1	...	9- 5	8- 1
నల్గొండ	8- 2	15- 0	16-13	7- 7	14- 3	14- 0	...	13- 0	8- 5	9- 13
ఔరంగాబాదు	7- 6	...	...	12- 6	16-10	15- 5	...	17- 0	13- 4	9- 2
భీడు	6- 5	...	20- 0	11- 0	19- 0	7- 8	...	...	15-15	8- 12
నాందేడు	7- 5	14- 5	15- 11	11-12	15- 3	10- 5	...	...	12-11	9- 4
పరభణి	7- 0	...	16-12	11- 9	17- 1	10- 5	...	...	13- 9	9- 5
గుల్బర్గా	6- 6	16- 9	15- 0	8- 5	14- 2	13-15	16- 0	...	8-14	8- 2
ఉస్మానాబాదు	6-10	...	...	11- 5	17-10	4- 0	...	...	12-10	9- 0
రాయచూరు	5-14	12- 12	14- 1	7- 3	12-10	12- 1	...	...	7-13	8- 0
బీదరు	7- 2	...	12- 0	13-10	14-14	14- 1	...	...	12- 6	8- 18